

Enschede zonder afval

Evaluatie diftar - *resultaten na 1 jaar*

februari 2018

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave		2
1	Samenvatting	4
2	Inleiding	8
3	Algemene doelstellingen	9
4	Afvalstromen	10
	4.1 Vastgestelde doelen	10
	4.2 Resultaat	10
	4.3 Conclusies	11
	4.4 Aanbevelingen	12
5	Tarieven, aanbodgedrag en kosten voor de inwoner	13
	5.1 Vaste en variabele tarieven 2017	13
	5.1.1 Vastgesteld besluit	13
	5.1.2 Resultaat	14
	5.1.3 Conclusie	14
	5.1.4 Aanbevelingen	14
	5.2 Aanslag afvalstoffenheffing	15
	5.2.1 Vastgesteld besluit	15
	5.2.2 Resultaten	15
	5.2.3 Conclusies	17
	5.2.4 Aanbevelingen	17
	5.3 Kwijtschelding	18
	5.3.1 Vastgesteld besluit	18
	5.3.2 Resultaat	18
	5.3.3 Conclusies	18
	5.3.4 Aanbevelingen	19
	5.4 Medisch afval	19
	5.4.1 Vastgesteld besluit	19
	5.4.2 Resultaat	20
	5.4.3 Conclusies	20
	5.4.4 Aanbevelingen	20
6	Illegale bijplaatsingen en stort	21
	6.1 Verpakkingen	21
	6.1.1 Resultaten	21
	6.1.2 Conclusies	22
	6.1.3 Aanbevelingen	22
	6.2 Illegale stort en bijplaatsingen	22
	6.2.1 Resultaten	23
	6.2.2 Conclusies	23
	6.2.3 Aanbevelingen	24
	6.3 Handhaving	25
	6.3.1 Vastgesteld besluit	25
	6.3.2 Resultaten	25
	6.3.3 Conclusie	25
	6.3.4 Aanbeveling	25
	6.4 Monitor beeldkwaliteit	25

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

	6.4.1	Resultaat	26
	6.4.2	Conclusie	26
	6.4.3	Aanbeveling	26
7		Grof afval	27
	7.1	Vastgesteld besluit	27
	7.2	Resultaten	27
	7.3	Conclusies	28
	7.4	Aanbevelingen	28
8		Omruilen containers	29
	8.1	Vastgesteld beleid	29
	8.2	Resultaten	29
	8.3	Conclusies	30
	8.4	Aanbevelingen	30
9		Communicatie	31
	9.1	Communicatie richting inwoners	31
		9.1.1 Klantenservice Twente Milieu	32
		9.1.2 Wijkraden en andere organisaties	33
	9.2	Klanttevredenheidsonderzoek Twente Milieu	33
10		Financiën	34
	10.1	Kader en vertrekpunt	34
	10.2	Financieel resultaat	34
	10.3	Conclusie	36
	10.4	Aanbeveling	37
11		Omgekeerd inzamelen als vervolgstap	38
		11.1.1 Vastgesteld beleid	38
		11.1.2 Resultaten	38
		11.1.3 Conclusies	40
		11.1.4 Aanbevelingen	40
		Bijlage 1 Totaaloverzicht afvalstromen 2016-2017	41
		Bijlage 2 Aanbiedgedrag naar inzamelmiddel	42
		Bijlage 3 Overzicht raadsbesluiten en relevante memo's	44
		Bijlage 4 Onderzoek effect op beeldkwaliteit openbare ruimte door invoering Diftar	45

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

1 Samenvatting

Op 1 januari 2017 ging de gemeente Enschede over op tariefdifferentiatie (diftar) voor de inzameling van huishoudelijk afval. Het doel is om in 2018 de hoeveelheid aangeboden fijn restafval te verminderen van 207 (2016) naar 175 kilogram fijn restafval per inwoner. En de afvalscheiding te verbeteren van 49% (2016) naar 60% in 2018. Afgesproken is om de resultaten van diftar te monitoren en in een evaluatierapport aan de gemeenteraad voor te leggen. Deze notitie geeft invulling aan dit besluit.

Afvalstromen

Door de invoering van diftar zijn grote verschuivingen te zien in de inzameling van verschillende afvalstromen. Zo nam de hoeveelheid fijn restafval af tot 125 kilogram per inwoner (daling van 40%), waarmee de doelstelling van 175 kilogram per inwoner ruim is behaald. Opvallend is de toename van 113% aan verpakkingenafval. De overige ingezamelde afvalstromen zoals gft-afval (groente-, fruit- en tuinafval), glas en papier namen met respectievelijk 26%, 20% en 6% toe. Het scheidingspercentage steeg van 49% in 2016 naar 64% in 2017, dit is boven verwachting.

Er zijn diverse maatregelen getroffen om de toename van de gescheiden afvalstromen goed in te zamelen. Zo is er extra inzet gepleegd om verzamelcontainers frequenter te legen en wordt er efficiënter ingezameld. Daarnaast is waar nodig aandacht besteed aan bijvoorbeeld extra communicatie en optimalisering van de bedrijfsvoering. We houden de ontwikkeling van de afvalstromen goed in de gaten. Zo wordt in het eerste kwartaal 2018 een campagne gestart gericht op de inzameling van glas.

Tarieven, aanbodgedrag en kosten

Sinds de invoering van diftar is de afvalstoffenheffing opgebouwd uit een vast en variabel deel. Dit heeft een verandering in het aanbodgedrag van inwoners tot gevolg. Inwoners hebben nu immers zelf invloed op de hoogte van de eigen afvalstoffenheffing (principe 'de vervuiler betaalt').

Vast en variabel tarief

Er kwamen weinig reacties uit de samenleving op de hoogte van de tarieven. Naar aanleiding van de 'motie illegale stort en bijplaatsingen' steeg het vaste tarief per 1 januari 2018 licht met €2,40. Het tarief voor het brengen van het restafval naar een ondergrondse container daalde met €0,10. De overige tarieven bleven gelijk. We kijken in 2018 of de verhouding tussen het vaste tarief en het variabele tarief in 2019 moet worden gewijzigd om de scheiding van afval verder te stimuleren.

Gft-afval bij hoogbouw is een aandachtspunt. Het hanteren van een 0-tarief voor gft-afval, leidde tot veel signalen van hoogbouwhuishoudens, waaronder ook VVE's, die het gft-afval graag ook gescheiden willen aanbieden. Het tarief voor het gebruik van de ondergrondse restafvalcontainer is in 2018 met €0,10 per aanbieding verlaagd, omdat het stadsbreed nog niet mogelijk is om gft-afval gescheiden aan te bieden bij hoogbouw. Hoogbouwhuishoudens hebben wel de mogelijkheid een gft-minicontainer aan te vragen. Voorwaarde is dat deze op een Twente Milieu-route wordt aangeboden. Een aantal VVE's maakte hier gebruik van.

In Enschede Zuid vindt momenteel een pilot plaats met gft-verzamelcontainers. Getest wordt of inwoners daardoor gft-afval gaan scheiden en/of dit praktisch uitvoerbaar is tegen redelijke kosten. De gescheiden inzameling van gft-afval bij hoogbouw wordt

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

in het voorjaar van 2018 geëvalueerd. Ook andere ontwikkelingen in den lande worden hierin meegenomen, waaronder de voedselresten van Hengelo.

Afvalstoffenheffing

Met diftar ontstond er een verbinding tussen scheidingsgedrag en de financiële consequenties. Gebleken is dat het aanbiedgedrag en het afvalscheidingsgedrag van huishoudens positief veranderde. Men is goed gaan scheiden. Het gemiddeld aanbiedgedrag van restafval is lager dan vooraf ingeschat. De gemiddelde besparing in Enschede is 40 euro per huishouden.

Veel inwoners vinden het vervelend om de afvalstoffenheffing vooraf te betalen en vonden de gekozen wijze van aanslagoplegging onoverzichtelijk. In 2018 wordt daarom alleen het vaste basistarief van de afvalstoffenheffing vooraf in rekening gebracht. De afrekening van het aantal keren dat het restafval wordt aangeboden in 2018 volgt dan in 2019. Het variabele deel wordt dus achteraf in rekening gebracht. De aanslag wordt hiermee eenvoudiger en overzichtelijker. Wel betalen huishoudens daardoor eenmalig een lager tarief in 2018.

Kwijtschelding

Een huishouden met een inkomen rond het bijstandsniveau komt in aanmerking voor kwijtschelding van de afvalstoffenheffing. Met de invoering van diftar is besloten om het vaste tarief en het gemiddelde aantal ledigingen kwijt te schelden in het eerste jaar. Gebleken is dat (ook) deze huishoudens het afval beter zijn gaan scheiden. Het gemiddelde aantal aanbiedingen ligt echter wel hoger dan die van overige huishoudens. Er is besloten om in 2018 het maximum aantal (gratis) ledigingen gelijk te trekken met het aanbiedgedrag van alle huishoudens. Op basis van het aanbiedgedrag van 2017 blijkt dit haalbaar. Het aanbiedgedrag in 2018 wordt gevolgd en zo nodig komen we met voorstellen tot verbetering voor 2019.

Medisch afval

Huishoudens die wegens medische redenen extra afval hebben, worden door diftar financieel extra belast, terwijl het gaat om onvermijdbaar afval. Ongeveer 1.265 huishoudens vroegen een tegemoetkoming in de kosten aan. Zij krijgen voor het gemiddeld aantal ledigingen voor restafval een financiële compensatie. We zien dat het aanbiedgedrag van deze groep gemiddeld iets hoger ligt dan het gemiddelde aanbiedgedrag van alle huishoudens. Dit vraagt om een nadere analyse voor de komende jaren.

Illegale stort en bijplaatsingen

Na de invoering van diftar werd vooral in het eerste half jaar meer afval bij de containers en milieupleinen in de stad aangetroffen. We maken hierin onderscheid tussen enerzijds illegale bijplaatsingen (zoals grof afval en restafval) en anderzijds foutief aangeboden zakken met verpakkingenafval. Gebleken is dat de toename van bijplaatsingen voornamelijk werd veroorzaakt door het foutief aanbieden van losse zakken met verpakkingenafval. Medio 2017 zijn effectieve maatregelen getroffen, er staan nu ruim 250 verpakkingencontainers, extra capaciteit op de inzameling, wijziging van het haalsysteem bij hoogbouw naar een 24/7 brengsysteem en extra communicatie door middel van een verpakkingencampagne.

Het meten van illegale bijplaatsingen is lastig, omdat dit vaak wordt meegenomen in voertuigen die ook juist aangeboden afval inzamelen. Er is een toename zichtbaar in de

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

hoeveelheid meldingen van illegale dump bij Twente Milieu. Het gaat hierbij zowel om verpakkingen als ook ander afval. Uit ervaringen in andere steden was al duidelijk dat bij de implementatie van diftar het aantal meldingen toeneemt. Inwoners zijn meer gefocust op afval en melden eerder als zij afval in de openbare ruimte zien.

Eind 2017 zijn al een aantal beleidswijzingen vastgesteld tegen illegale stort en bijplaatsingen, zoals 75 kg stortquotum voor het brengen van grof huishoudelijk afval, het verlagen van de voorrijkosten voor grof afval naar €20,- in 2018 en de ondergrondse restafvalcontainers voor iedereen toegankelijk maken in de loop van 2018. We blijven de ontwikkelingen monitoren en gaan daar waar mogelijk voor een maatwerk aanpak in combinatie met handhaving en locaties 'schoon' rijden. In het najaar worden de ingezette maatregelen tegen illegale stort en bijplaatsingen geëvalueerd.

Handhaving

Sinds 1 januari 2017 wordt voor een periode van drie jaar twee fte extra handhaving ingezet om de verwachte extra illegale bijplaatsingen en afvaldump aan te pakken. De extra inzet van handhaving richt zich met name op hotspots en illegale stort en heeft een positief effect. Door de extra inzet van handhaving wordt de zichtbaarheid in de wijk vergroot. Afgelopen jaar waren er 240 processenverbaal voor het onjuist aanbieden van huishoudelijk restafval. Sinds november 2017 heeft handhaving de beschikking over een digitale app waarmee sneller en effectiever kan worden gerapporteerd over aangetroffen bijplaatsingen. Dit moet leiden tot een beter inzicht in de ontwikkeling van hotspots en het oplossen ervan.

Monitor beeldkwaliteit

Een bijeffect van diftar is het afval dat niet op de juiste wijze wordt aangeboden. En het afval dat naast een container wordt geplaatst. Dit heeft een negatief effect op de beeldkwaliteit van de openbare ruimte. Om beter inzicht te krijgen in het mogelijke effect van diftar op de beeldkwaliteit en het ontwijkgedrag van inwoners in het aanbieden van afval, zijn er metingen gedaan voor en na de invoering van diftar. De conclusie is dat de beeldkwaliteit niet daalde en soms zelfs verbeterde. Inwoners ervaren vaak dat de beeldkwaliteit is verslechterd terwijl de monitoring dit niet uitwijst. Dit kan zijn doordat het verpakkingenafval in 2017 buiten beschouwing is gelaten omdat dit geen illegale bijplaatsingen betreft. Er is echter op diverse locaties verpakkingenafval aangetroffen en dat draagt wel bij aan de beeldkwaliteit. Dat er geen sprake is van verslechtering kan ook zijn gelegen in het feit dat er extra verzamelcontainers zijn bijgeplaatst en er extra schoonmaakrondes zijn gereden door Twente Milieu. Eind 2018 wordt opnieuw een monitoringsonderzoek uitgevoerd. De resultaten worden meegenomen in de evaluatie van maatregelen gericht op het terugdringen van illegale stort en bijplaatsingen.

Grof afval

In 2016 hadden alle huishoudens een stortquotum van 300 kg. Dit is met de invoering van diftar afgeschaft. Dit heeft een positieve bijdrage geleverd aan de scheidingsresultaten van het grof afval en een verlaging van het vaste tarief in de afvalstoffenheffing. De raad besloot wel als één van de maatregelen tegen illegale stort en bijplaatsingen om in 2018 een stortquotum van 75 kilo in te voeren voor het brengen van grof afval naar het afvalbrengpunt. In het najaar van 2018 worden de maatregelen tegen illegale stort en bijplaatsingen waaronder de introductie van dit stortquotum geëvalueerd.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

Communicatie

Over diftar is veelvuldig gecommuniceerd met de inwoners in de gemeente Enschede. Hiervoor zijn verschillende middelen ingezet. Eén van de belangrijkste middelen is de inzet van de afvalcoach. Daarnaast werd de Enschede zonder afval-bus ingezet, ontvingen inwoners de nieuwsbrieven 'Enschede zonder afval', zijn bewonersbrieven verstuurd en zijn voor laaggeletterde inwoners een infographic en animatiefilmpje gemaakt. Rondom verpakkingenafval is een campagne opgezet: 'Ik? Ik doe mijn verpakkingenzak in de oranje bak!'. Tot slot worden op verzoek regelmatig gesprekken over diftar gevoerd met wijkraden en andere organisaties in de stad.

Financiën

Diftar is binnen de gestelde financiële kaders uitgevoerd. Het positieve financiële resultaat van de afvalstoffenheffing bedraagt gemiddeld 40 euro per huishouden. In 2018 en 2019 is het doel kostendekkendheid na te streven. Dit door bij dienstverleningsovereenkomsten en contracten scherp te blijven letten op prijs-prestatie-verhouding in de dienstverlening. Voorbeeld is de wens om bij de huis aan huis-inzameling van minicontainers over te gaan naar een (reële) prijs per lediging. Het variabele deel in de afvalstoffenheffing kan dan beter afgestemd worden op kosten voor zowel de inzameling en verwerking van restafval.

Omgekeerd inzamelen als vervolgstap

Door de invoering van diftar zijn inwoners hun afval boven verwachting goed gaan scheiden. Wel moet een deel van de inwoners nog erg wennen op welke wijze zij het afval correct scheiden en aanbieden. In Enschede werd vooral veel overlast veroorzaakt door het foutief aanbieden van losse zakken verpakkingen bij hoogbouw. Besloten is daarom de prioriteit te geven aan het terugdringen van deze verrommeling in de stad.

Het is belangrijk om eerst deze neveneffecten van het succes van diftar aan te pakken en de inwoners de kans te geven nog meer te wennen aan het systeem, alvorens over te gaan op een volgende ingrijpende beleidswijziging. De invoering van omgekeerd inzamelen vraagt een zorgvuldig traject met onze inwoners. Dit vraagt om meer voorbereidingstijd dan ingeschat. Er moet aandacht zijn voor bepaalde doelgroepen, zoals ouderen en mensen die minder mobiel zijn. Dit vraagt ook de nodige zorgvuldige voorbereiding en onderzoek naar de mogelijkheden voor deze groepen. Op 1 januari 2019 volledig overgaan naar omgekeerd inzamelen is daarom niet haalbaar.

Het advies is om het komende jaar onderzoek te doen naar de haalbaarheid van een keuzemodel, waarbij (laagbouw)huishoudens hun eigen inzamelmiddelen kunnen kiezen en ook zelf kunnen kiezen welke afvalstromen zij wegbrengen. Er worden verschillende scenario's uitgewerkt welke in het najaar worden voorgelegd ter besluitvorming.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

2 Inleiding

De gemeenteraad heeft in oktober 2015 besloten om met ingang van 1 januari 2017 over te gaan op tariefdifferentiatie (kortweg diftar) voor de inzameling van huishoudelijk afval en na twee jaar over te gaan op omgekeerd inzamelen (het wegbrengen van restafval naar een verzamelcontainer). Deze stappen worden gezet om de doelen te kunnen halen die opgenomen zijn in de nota 'Grondstoffenvisie en de volgende stap naar een Afvalloos Enschede (d.d. april 2015)'.

Evaluatierapport

Er is afgesproken om de resultaten van diftar te monitoren. En om deze resultaten in de vorm van een evaluatierapport aan de gemeenteraad voor te leggen in het eerste kwartaal van 2018. In deze notitie geven wij invulling aan dit besluit.

Inhoud

In deze rapportage gaan we in op:

- de hoeveelheden restafval en de andere afvalstromen (hoofdstuk 4),
- het aanbiedgedrag van de huishoudens (hoofdstuk 5),
- illegale stort en bijplaatsingen (hoofdstuk 6)
- de implementatie van diftar in de praktijk (hoofdstuk 6, 7, 8 en 9)
- het financiële effect (hoofdstuk 10),
- omgekeerd inzamelen en de vervolgstappen (hoofdstuk 11)

Omgekeerd inzamelen

In het raadsbesluit d.d. oktober 2015 is besloten om als vervolgstap op diftar over te gaan op omgekeerd inzamelen. De invoeringsdatum is 1 januari 2019. Deze datum kan alleen bijgesteld worden wanneer uit de monitoring/evaluatie van diftar blijkt dat hier dwingende redenen toe zijn.

In hoofdstuk 11 van dit evaluatierapport gaan we in op de haalbaarheid van de invoering van omgekeerd inzamelen in 2019.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

3 Algemene doelstellingen

Naar een afvalloos Enschede

In het coalitieakkoord is de regionale ambitie van een afvalloos Twente in 2030 onderschreven. Hierin zijn de volgende doelstellingen opgenomen:

- naar 60% afvalscheiding, ofwel van 207 kilogram (jaar 2016) naar 175 kilogram fijn restafval per inwoner in 2018
- naar 90% afvalscheiding, ofwel 50 kilogram fijn restafval per inwoner in 2030.

Verschillende scenario's om deze ambities waar te maken zijn uitgewerkt in de nota 'Grondstoffenvisie en de volgende stap naar een afvalloos Enschede'. Eén van deze scenario's is de invoering van diftar.

Met de vaststelling van de nota zijn ook de doelen met betrekking tot afval scheiden vastgesteld:

- Meer preventie, minder restafval;
- Service optimaliseren gericht op grondstoffen;
- Een gemiddeld lagere afvalstoffenheffing; inwoners hebben zelf invloed op de hoogte hiervan door hun scheidingsgedrag.

Om deze doelen te realiseren voerde de gemeente Enschede met ingang van 1 januari 2017 tariefdifferentiatie (diftar) bij de inzameling van huishoudelijk afval in. Diftar is een instrument om preventie en hergebruik van afvalstoffen te stimuleren. Aan de invoering van diftar ligt het uitgangspunt ten grondslag dat 'afval scheiden loont' en dat 'de vervuiler betaalt'. Inwoners betalen, naast een *vast basisbedrag*, een *variabel bedrag* voor het aantal keren dat zij hun minicontainers voor restafval aanbieden of afval storten op een ondergrondse restafvalcontainer.

Invoering van diftar

Voorafgaand aan de invoering van diftar gaf de gemeenteraad nog een aantal aanvullende voorwaarden mee uit het beleidskeuzedocument diftar. Deze voorwaarden zijn te vinden in hoofdstuk 5 tot en met 9. (kader: Beleidskeuzedocument diftar, d.d. 25 feb. 2016). In deze evaluatie wordt nader ingegaan op de implementatie van deze voorwaarden bij de punten waar dat relevant is.

4 Afvalstromen

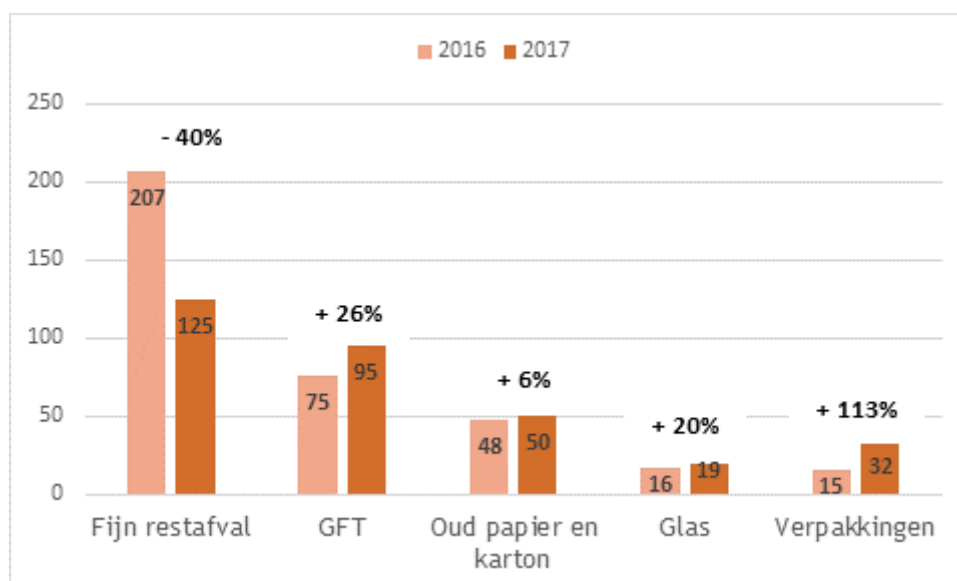
Dit hoofdstuk geeft inzicht in hoeverre de invoering van diftar effect had op de hoeveelheden restafval en andere afvalstromen, zoals gft (groente-, fruit- en tuinafval), papier, glas en verpakkingen (plastic, blik en drankenkartons).

4.1 Vastgestelde doelen

Zoals in het vorige hoofdstuk aangegeven is het doel van diftar om in 2018 de hoeveelheid aangeboden restafval te verminderen van 207 (2016) naar 175 kilogram restafval per inwoner (2018), en daarnaast de afvalscheiding te verbeteren van 49% in 2016 naar 60% in 2018.

4.2 Resultaat

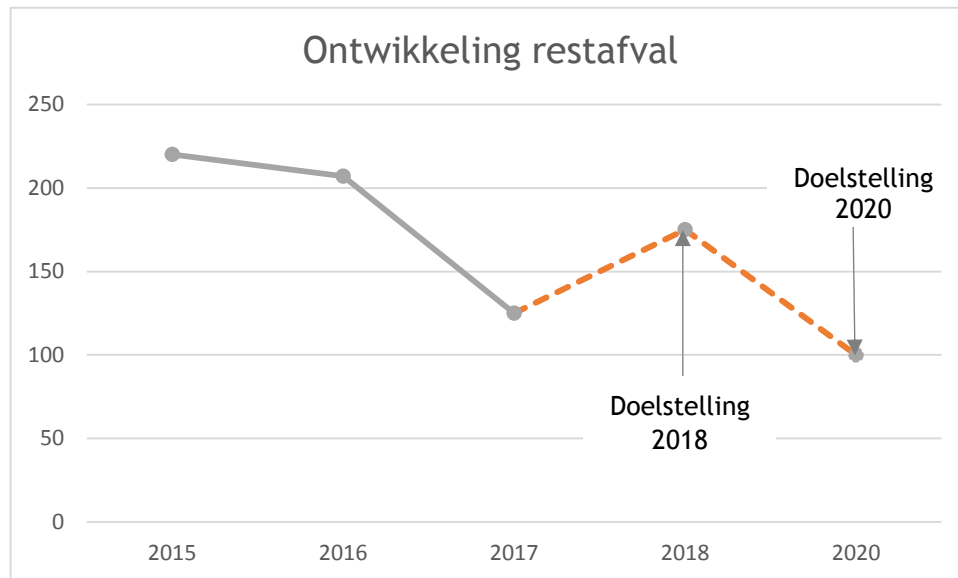
Door de invoering van diftar zijn er grote verschuivingen in de inzameling van de verschillende afvalstromen. In onderstaande grafiek is te zien welke ontwikkeling de belangrijkste afvalstromen hebben gehad. Het jaar 2017 is hierbij vergeleken met het jaar 2016.

Grafiek 1: ontwikkeling fijn restafval, gft, papier, glas en verpakkingen

Een overzicht van alle afvalstromen is te vinden in bijlage1. De totale hoeveelheid afval is in 2017 ten opzichte van 2016 gedaald met 13%.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

Grafiek 2: realisatie en doelstelling fijn restafval

Het afvalscheidingspercentage is 64% in 2017.

4.3 Conclusies

Op basis van bovengenoemde resultaten kunnen we de volgende conclusies trekken:

- ✓ De hoeveelheid fijn restafval daalde als gevolg van de invoering van diftar tot 125 kilogram per inwoner. Dit is een daling van in totaal 40% (hoogbouw 30% en laagbouw 42%) ten opzichte van 2016. Tevens is dit resultaat fors meer dan de 30% waar voor de invoering van diftar rekening mee werd gehouden.
- ✓ De doelstelling van 175 kilogram fijn restafval per inwoner in 2018 is ruim behaald.
- ✓ De ingezamelde hoeveelheid gft nam met 26% toe als gevolg van de invoering van diftar.
- ✓ De inzameling van verpakkingen nam fors toe. De stijging van 113% is boven verwachting. Ook is deze stijging hoger dan vergelijkbare gemeenten die voor 2017 al diftar hebben ingevoerd.
- ✓ Glas wordt al ruim 40 jaar gescheiden ingezameld. Hoewel glas al goed werd gescheiden door inwoners, werd er in 2017 toch meer glas gescheiden ingezameld.
- ✓ Traditioneel daalt de hoeveelheid papier jaarlijks als gevolg van de digitalisering. Toch is in Enschede een stijging in de hoeveelheid ingezameld papier waarneembaar. Opvallend is dat de hoeveelheid papier dat aan huis wordt ingezameld nagenoeg gelijk is gebleven. De hoeveelheid papier dat naar verzamelcontainers (via met name de milieupleinen) wordt gebracht is verdubbeld.
- ✓ Als gevolg van de invoering van diftar steeg het scheidingspercentage van 49% in 2016 naar 64% in 2017. Dit is boven verwachting.
- ✓ De totale hoeveelheid afval nam af met 13%. Deze trend is ook zichtbaar bij andere gemeenten. Dit heeft verschillende oorzaken, bijvoorbeeld door preventie en andere manieren om grof afval kwijt te raken (rode bak, kringloop en marktplaats). Daarnaast wordt door het chippen van containers en de afschaffing van het stortquotum minder

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

bedrijfsafval met het huishoudelijk afval afgevoerd. Andersom geldt ook: huishoudelijk afval gaat nu soms ook mee met het bedrijfsafval.

4.4 Aanbevelingen

Deze paragraaf beschrijft onze aanbevelingen, opgedeeld in reeds in gang gezette aanbevelingen en nog op te volgen aanbevelingen.

Reeds in gang gezet:

- ✓ Daar waar noodzakelijk is het afgelopen jaar extra inzet gepleegd om de toename van de gescheiden afvalstromen goed in te zamelen. Zo worden de verzamelcontainers (bovengrondse containers en ondergrondse containers) frequenter geleege en zijn de routes voor fijn restafval deels samengevoegd, waardoor er efficiënter wordt ingezameld. Ook het komende jaar blijven we dit monitoren en optimaliseren.
- ✓ Het verpakkingenafval is gedurende 2017 meer dan verdubbeld. Deze succesvolle stijging van de hoeveelheid verpakkingenafval was niet voorzien en leidde op veel plekken (vooral bij hoogbouw) tot het foutief aanbieden hiervan. Dit had een groot effect op de beleving van de openbare ruimte. Afgelopen maanden zijn diverse maatregelen uitgevoerd om deze problemen op te lossen. Meer hierover is te lezen in hoofdstuk 6.

Nog op te volgen aanbevelingen:

- We houden de ontwikkeling van de afvalstromen goed in de gaten. Daar waar nodig wordt extra inzet gepleegd op bijvoorbeeld communicatie, bedrijfsvoering e.d. De sorteeranalyses zijn nog niet bekend. Wanneer hiervoor aanleiding is, worden ook hier mogelijke acties op ondernomen, bijvoorbeeld door extra communicatie. In het eerste kwartaal 2018 start de campagne met glas als onderwerp. Hiervoor kregen wij subsidie van Nedvang. De subsidie is gebaseerd op de glasresultaten van 2015. Met deze subsidie geven wij een extra impuls aan de glaszameling.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

5 Tarieven, aanbodgedrag en kosten voor de inwoner

Voor invoering van diftar betaalden inwoners van Enschede een vaste afvalstoffenheffing. Sinds de invoering van diftar is de afvalstoffenheffing opgebouwd uit een vast en variabel deel. Het vaste deel bestaat uit vaste kosten en is voor elk huishouden gelijk. Het variabele deel bestaat voor de huishoudens uit de totale kosten voor het aantal keren dat restafval wordt aangeboden. Deze wijziging heeft tot gevolg dat het aanbodgedrag van inwoners verandert. Het aanbodgedrag van inwoners heeft invloed op de hoogte van de afvalstoffenheffing (volgens het principe 'scheiden loont en de vervuiler betaalt').

5.1 Vaste en variabele tarieven 2017

5.1.1 Vastgesteld besluit

Tariefdifferentiatie is in Enschede ingevoerd op basis van volume-frequentie. Bij deze systematiek hoort een variabel tarief dat is gebaseerd op restafval én op het volume van de container. In het beleidskeuzedocument diftar (feb. 2016) is door de gemeenteraad een aantal keuzes gemaakt omtrent de tarieven per aanbieding.

Besloten is om de tarieven per aanbieding voor een inzamelmiddel voor restafval:

- vast te stellen op basis van een vaste literprijs.
- te baseren op de verwerkingskosten voor huishoudelijk afval, waarbij het vaste deel van het tarief in 2017 maximaal 200 euro bedraagt.
- vanaf 2018 aan te passen (verhouding vast en variabel deel) om de scheiding van afval verder te stimuleren.
- geen tarief te hanteren voor het aanbieden van gft-afval.

De tarieven voor 2017 zijn als volgt vastgesteld:

- €6,90 voor een restafvalcontainer voor 240 liter
- €4,06 voor een restafvalcontainer voor 140 liter
- €0,86 voor een 30 liter vuilniszak in een 40 liter trommel

Er is een vaste literprijs gehanteerd. Er is gekozen voor een laagrisicoprofiel waarbij de verwerkingskosten voor het restafval in het variabele tarief zijn opgenomen. Omdat er geen tarief voor gft-afval is gehanteerd en het vaste deel van de afvalstoffenheffing maximaal 200 euro mocht bedragen (zie Raadsvoorstel, geamendeerd 18-4-2016, 'Beleidskeuzes voor de invoering van tarief differentiatie bij de inzameling van huishoudelijk afval'), zijn de inzamelkosten voor restafval ook deels in het variabele tarief opgenomen. Hiermee is het risico dat de kosten niet worden gedekt via de inkomsten vanuit het variabel tarief toegenomen van een laag risico naar een midden risico. Het vaste tarief bedroeg in 2017 €199,92.

5.1.2 Resultaat

- ✓ Er zijn weinig reacties gekomen over de hoogte van de tarieven.
- ✓ Het hanteren van een 0-tarief voor gft-afval leidde tot veel signalen van huishoudens in hoogbouw die het gft-afval ook graag gescheiden willen aanbieden.
- ✓ Huishoudens in hoogbouw hebben wel de mogelijkheid om, eventueel gezamenlijk, een minicontainer voor gft-afval aan te vragen. Voorwaarde is dat deze in een Twente Milieu-route worden aangeboden. Begin 2017 zijn alle VVE's in Enschede aangeschreven waarin de mogelijkheden van een minicontainer zijn toegelicht, maar ook om in een persoonlijk gesprek andere mogelijkheden te verkennen. Hiervan maakten een aantal VVE's gebruik.
- ✓ In Enschede Zuid vindt een pilot plaats met gft-verzamelcontainers. Dit is een huisje van een ondergrondse container met toegangscontrole waar een minicontainer in zit (zie afbeelding hiernaast). Tijdens deze pilot wordt getest of inwoners daardoor gft-afval gaan scheiden en of het praktisch uitvoerbaar is tegen redelijke kosten.

5.1.3 Conclusie

Op basis van bovengenoemde resultaten kunnen we de volgende conclusies trekken:

- ✓ Gft-afval bij hoogbouw blijft een aandachtspunt.

5.1.4 Aanbevelingen

De volgende aanbevelingen zijn momenteel reeds uitgevoerd:

- ✓ Tarieven voor ondergrondse containers zijn met €0,10 verlaagd per aanbieding, omdat er op dit moment nog niet stadsbreed de mogelijkheid is om het gft-afval gescheiden aan te bieden.
- ✓ Het vaste tarief steeg met €2,40 door de genomen maatregelen tegen illegale stort met ingang van 2018.
- ✓ De overige tarieven bleven gelijk.

Nog op te volgen aanbevelingen:

- ✓ Zoals afgesproken wordt de gescheiden inzameling van gft bij hoogbouw na 1 jaar in het voorjaar geëvalueerd (alle seizoensinvloeden zijn dan meegenomen). Ook andere ontwikkelingen in den lande (proef met de voedselrijs en etensresten in Hengelo) worden hierin meegenomen.
- ✓ We kijken in 2018 of de verhouding tussen het vaste tarief en het variabele tarief in 2019 moet worden gewijzigd, om de scheiding van afval verder te stimuleren. Dit is ook afhankelijk van nog te maken beleidskeuzes.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

5.2 Aanslag afvalstoffenheffing

Door de invoering van diftar is de wijze waarop de aanslag afvalstoffenheffing wordt opgelegd veranderd.

5.2.1 Vastgesteld besluit

We werken met een systematiek van voorlopige en definitieve aanslagen. De definitieve aanslag voor een bepaald jaar wordt daarbij aan het begin van het daaropvolgende kalenderjaar verstuurd. De afvalstoffenheffing wordt gesplitst in twee delen:

1. een variabel deel dat gerelateerd is aan de aangeboden hoeveelheid restafval;
2. een vast deel waarin de overige kosten voor de afvalverwijdering zijn verwerkt.

In 2017 was de hoogte van de voorlopige aanslag gebaseerd op de hoogte van de afvalstoffenheffing in 2016. Hierbij werd onderscheid gemaakt in een eenpersoonshuishouden en een meerpersoonshuishouden.

Voorlopige aanslag afvalstoffenheffing 2017		
	Fictief aantal ledigingen meerpersoonshuishouden	Fictief aantal ledigingen eenpersoonshuishouden
240 liter grijs	14	10
140 liter grijs	25	17
30 liter grijs	120	80

5.2.2 Resultaten

Met de invoering van diftar ontstond een directe verbinding tussen het scheidingsgedrag en de financiële consequenties. In de nota 'Grondstoffenvisie en de volgende stap naar een afvalloos Enschede' is de verwachting geschetst dat het aanbiedgedrag en het afvalscheidingsgedrag van huishoudens in positieve zin sterk zou veranderen.

In onderstaande tabel is het aantal uitgezette containers weergegeven;

Uitgezette containers per december 2017	
140 liter grijs	1.340
140 liter groen	33.876
140 liter papier	44
240 liter grijs	48.845
240 liter groen	15.925
240 liter papier	47.172

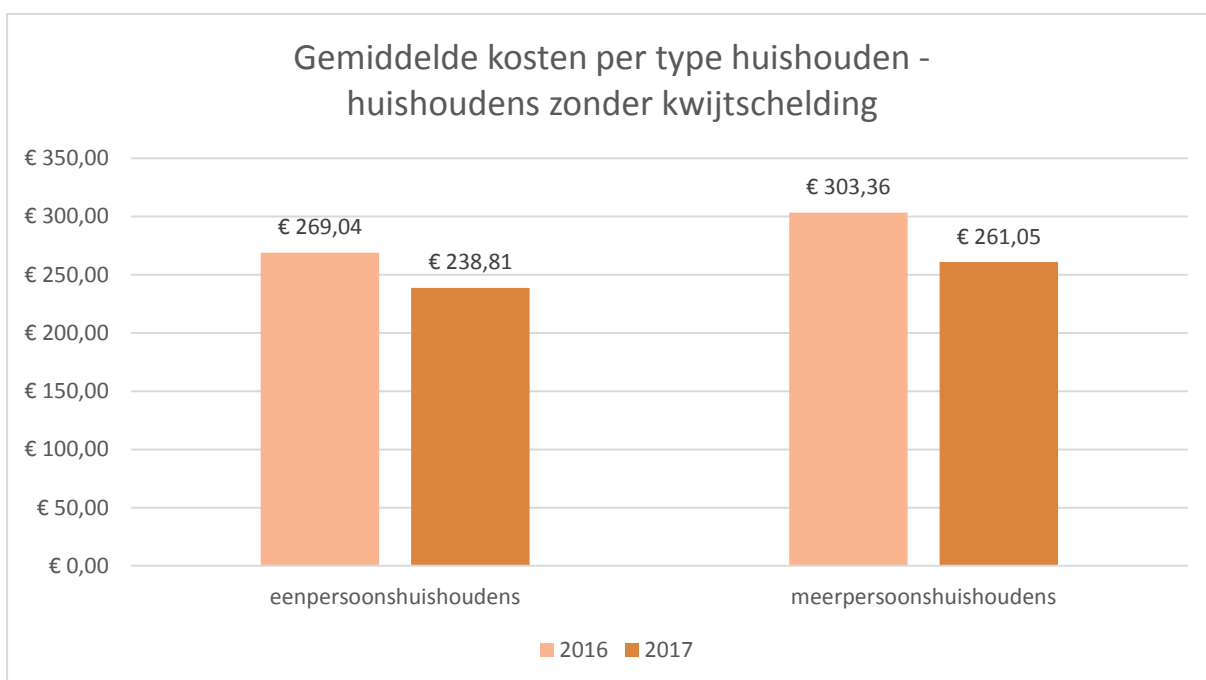
Vooraf werd uitgegaan van een gemiddeld aantal aanbiedingen. In de volgende grafiek is in de tweede kolom vermeld hoeveel aanbiedingen per inzamelmiddel we verwachtten. In de derde kolom zijn per inzamelmiddel het werkelijk aantal aanbiedingen (gemiddeld) weergegeven.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

Gemiddeld aantal aanbiedingen 2017		
	Inschatting vooraf	Werkelijk
240 liter grijs	12	9
140 liter grijs	20	7
30 liter grijs	96	53

* in januari/februari zijn de trommels omgebouwd van 80 naar 40 liter geschikt voor een vuilniszak van resp.60 en 30 liter, bij het gemiddeld aantal aanbiedingen is voor de maand januari gerekend met 2 keer 30 liter.

Het aanbodgedrag vormt de basis voor de afvalstoffenheffing en leidde tot een gemiddelde afvalstoffenheffing voor 2017. In onderstaande grafiek staat in de eerste kolom de afvalstoffenheffing in 2016 vermeld. In de tweede kolom staan de kosten vermeld die een huishouden gemiddeld maakte in 2017. Hierbij is onderscheid tussen een een- en meerpersoonshuishouden. De gemiddelde besparing in Enschede is voor eenpersoonshuishoudens €30,25 (€269,04 - €238,81) en voor meerpersoonshuishoudens €42,31* (€303,36 - €261,05). In Enschede is 37% van de huishoudens een eenpersoonshuishouden, 63% is een meerpersoonshuishouden. Gemiddeld bespaarden huishoudens ca. 40 euro. Hierbij is de groep kwijtscheldingsgerechtigden buiten beschouwing gelaten.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

0-aanbieders

Aan de hand van de ledigingsgegevens is geïnventariseerd welke huishoudens wel een minicontainer (bij laagbouw) of toegang op een ondergrondse restafvalcontainer (bij hoogbouw) hebben, maar hier in 2017 geen gebruik van maakten.

Type inzamelmiddel	Aantal huishoudens
240 liter grijs	1.775
140 liter grijs	101
30 liter grijs	896

Dit is ongeveer 4% van alle Enschedese huishoudens. In hoeverre deze huishoudens daadwerkelijk geen restafval produceren of het restafval op een andere manier kwijtraken is niet te inventariseren. Vanwege de privacy mag deze groep niet persoonlijk worden benaderd.

5.2.3 Conclusies

Op basis van bovenstaande analyse van het aanbodgedrag van huishoudens kunnen we de volgende conclusies trekken:

- ✓ De financiële prikkel door de tariefdifferentiatie (diftar) heeft gewerkt. Men is goed gaan scheiden.
- ✓ Het gemiddelde aanbodgedrag is lager dan vooraf ingeschat.
- ✓ De gemiddelde besparing in Enschede is voor eenpersoonshuishoudens €30,25 en voor meerpersoonshuishoudens €42,31*.
- ✓ Veel inwoners gaven aan dat ze het vervelend vinden om vooraf te betalen.
- ✓ De gekozen wijze van aanslagoplegging is niet eenvoudig en onoverzichtelijk.

* Per inzamelmiddel kan dit wijzigen en tussentijdse veranderingen in de samenstelling van de huishoudens zijn niet meegenomen.

5.2.4 Aanbevelingen

De volgende aanbevelingen zijn uitgevoerd:

- ✓ In 2018 wordt alleen het vaste basistarief van de afvalstoffenheffing vooraf in rekening gebracht. De afrekening van het aantal keren dat het restafval wordt aangeboden in 2018 volgt dan in 2019. Het variabele deel wordt dus achteraf in rekening gebracht. De aanslag is hiermee een stuk eenvoudiger en overzichtelijker geworden. Wel betalen huishoudens in 2018 eenmalig een lager tarief, doordat het voorschot van vorig jaar van de totale belastingaanslag wordt afgetrokken. Hier is aandacht aan besteed in de communicatie, zoals in de nieuwsbrief van afgelopen januari.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

5.3 Kwijtschelding

Een huishouden met een inkomen rond het bijstandsniveau komt in Enschede in aanmerking voor kwijtschelding van de afvalstoffenheffing. De invoering van tariefdifferentiatie brengt consequenties met zich mee voor het kwijtscheldingsbeleid.

5.3.1 Vastgesteld besluit

Er is besloten om het vaste tarief en het vooraf ingeschatte gemiddelde aantal ledigingen (12 keer voor grijs bij een 240 liter container) kwijt te schelden in het eerste jaar. Ook is besloten om vanaf het jaar 2018 het aantal ledigingen stapsgewijs terug te brengen.

Dit leidde tot een maximum aantal gratis aanbiedingen per inzamelmiddel voor het jaar 2017, zoals weergegeven in de volgende tabel. Daarboven betalen deze huishoudens per aanbieding. De kwijtschelding bestaat uit het vaste basistarief en het maximum aantal gratis ledigingen.

Aantal 'gratis' aanbiedingen kwijtschelding 2017	
240 liter grijs	12
140 liter grijs	20
30 liter grijs	96

5.3.2 Resultaat

Een huishouden met een inkomen onder een bepaalde inkomensgrens komt in Enschede in aanmerking voor kwijtschelding van de afvalstoffenheffing. In 2017 kwamen 7.563 huishoudens hiervoor in aanmerking. De kwijtschelding bedroeg in totaal ongeveer 2,7 miljoen euro.

In onderstaande tabel is het werkelijke (gemiddeld) aantal aanbiedingen te zien van huishoudens die kwijtschelding ontvangen voor de afvalstoffenheffing.

Werkelijk aantal aanbiedingen kwijtschelding	
240 liter grijs	12
140 liter grijs	9
30 liter grijs	62

Binnen deze groep zijn er 217 huishoudens met 0 aanbiedingen.

5.3.3 Conclusies

Op basis van bovengenoemde resultaten kunnen we de volgende conclusies trekken:

- ✓ Ook de groep huishoudens die in aanmerking komt voor kwijtschelding zijn het afval beter gaan scheiden.
- ✓ Het gemiddelde aantal aanbiedingen ligt hoger dan die van alle huishoudens.
- ✓ Huishoudens met een 240 liter container ontvingen voor 12 ledigingen kwijtschelding, dit komt precies overeen met het maximum aantal ledigingen waarvoor men kwijtschelding kon ontvangen.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

- ✓ Huishoudens met een 140 liter container en huishoudens die gebruik maken van een ondergrondse restafvalcontainer boden minder vaak restafval aan dan het maximum aantal keren waarvoor zij kwijtschelding konden ontvangen.

5.3.4 Aanbevelingen

De volgende aanbevelingen zijn reeds in gang ingezet:

- ✓ Op basis van het aanbiedgedrag van 2017 lijkt het haalbaar te zijn om voor huishoudens die kwijtschelding ontvangen het maximum aantal ledigingen gelijk te trekken met het gemiddeld aanbiedgedrag van alle huishoudens in 2017. Van de huishoudens die gebruik maken van een 240 liter container wordt dan nog wel een extra inspanning gevraagd (van 12 naar 9 aanbiedingen). Als we kijken naar het gemiddelde aanbiedgedrag van de overige huishoudens, dan zou dit voor de groep met kwijtschelding mogelijk moeten zijn.

Daarom is voor 2018 de kwijtschelding gebaseerd op het gemiddelde aanbiedgedrag;

Aantal aanbiedingen kwijtschelding	
240 liter grijs	9
140 liter grijs	15
30 liter grijs	72

Aanvullende aanbevelingen:

- ✓ Het aanbiedgedrag in 2018 te volgen en zo nodig te komen met voorstellen tot verbetering voor 2019.

5.4 Medisch afval

Huishoudens die vanwege medische redenen extra afval hebben worden bij tariefdifferentiatie financieel extra belast, terwijl het gaat om onvermijdbaar afval. Deze huishoudens kunnen een tegemoetkoming in de kosten aanvragen, zodat deze huishoudens geen extra nadelen ondervinden van het systeem vanwege hun medische aandoening.

5.4.1 Vastgesteld besluit

Inwoners met veel medisch afval krijgen het gemiddeld aantal ledigingen voor restafval (12 keer voor 240 liter) gecompenseerd in de vorm van een financiële compensatie. Dit leidde tot een maximum aantal gratis aanbiedingen per inzelmiddel voor het jaar 2017, zoals weergegeven in onderstaande tabel.

Maximum aantal gratis aanbiedingen medisch afval	
240 liter grijs	12
140 liter grijs	20
30 liter grijs	96

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

5.4.2 Resultaat

Ca. 1.265 huishoudens in Enschede deden een verzoek voor medische compensatie bij het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT).

In onderstaande tabel is het gemiddeld aantal aanbiedingen te zien van huishoudens die een tegemoetkoming in de kosten hebben ontvangen vanwege medisch afval.

Gemiddeld aantal aanbiedingen medisch afval	
240 liter grijs	13
140 liter grijs	
30 liter grijs	72

5.4.3 Conclusies

Op basis van bovengenoemde resultaten kunnen we de volgende conclusie trekken:

- ✓ Vergelijken we het gemiddelde aanbiedgedrag van alle huishoudens met het gemiddelde aanbiedgedrag van huishoudens met medisch afval, dan zien we dat het gemiddeld aantal aanbiedingen van huishoudens met medisch afval en een 240 liter container hoger ligt. Bij huishoudens met toegang tot een ondergrondse restafvalcontainer ligt dit lager. Dit vraagt om een nadere analyse voor de komende jaren.

5.4.4 Aanbevelingen

- ✓ Omdat het technisch niet mogelijk bleek om het te compenseren aantal ledigingen op de belastingaanslag te vermelden, wordt de compensatie handmatig verwerkt en uitgekeerd. In 2018 evalueert het GBT deze regeling en komt dan vervolgens met verbetervoorstellen.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

6 Illegale bijplaatsingen en stort

In het beleidskeuzedocument diftar (feb. 2016) werd als kanttekening meegegeven dat in het begin van de invoering er een kans is dat er meer afval in de openbare ruimte ontstaat. Met diftar wordt voor inwoners immers het gedrag is bepalend voor hoeveel zij betalen voor hun afval.

Na de invoering van diftar werd vooral in het eerste half jaar meer afval bij de containers en milieupleinen in de stad aangetroffen. We maken hierin onderscheidt tussen enerzijds illegale bijplaatsingen (zoals grof afval en restafval) en anderzijds foutief aangeboden zakken met verpakkingenafval (buiten de aanbieddag om). Na onderzoek bleek dat de toename van bijplaatsingen voornamelijk werd veroorzaakt door het foutief aanbieden van losse zakken met verpakkingenafval.

6.1 Verpakkingen

De succesvolle stijging van de aangeboden hoeveelheid verpakkingenafval was niet voorzien en leidde op veel plekken (vooral bij hoogbouw) tot het foutief aanbieden van dit afval. Dit had een groot effect op de beleving van de openbare ruimte.

6.1.1 Resultaten

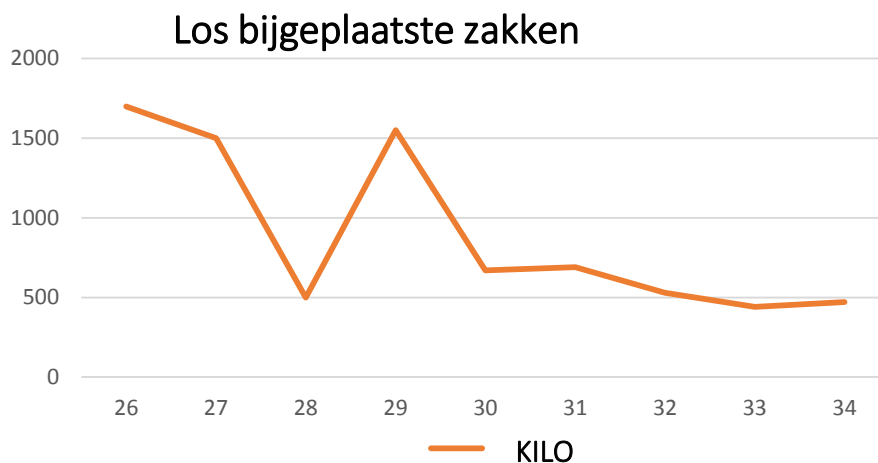
Sinds juli 2017 zijn diverse maatregelen ingezet om bijplaatsingen van verpakkingenafval tegen te gaan:

- Er staan nu zo'n 250 verpakkingencontainers in de stad (1 container per 300 huishoudens) waarmee we voldoende dekking hebben voor de hoeveelheid verpakkingenafval.
- Er is extra inzet op de inzameling van verpakkingen.
- Bij hoogbouw is het haalsysteem gewijzigd naar een 24/7 brengsysteem.
- Er is extra communicatie ingezet met een verpakkingencampagne.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

In onderstaande tabel is de afname van het aantal kilogrammen verpakkingen duidelijk zichtbaar.

Toelichting: het gaat in bovenstaande grafiek alleen om de inzameling van los bijgeplaatste zakken met verpakkingen in het weekend (zaterdag of zondag). In het weekend van week 28 regende het en waren er daarom weinig bijplaatsingen.

6.1.2 Conclusies

- ✓ Er is vooral in het eerste helft van het jaar een toename ervaren van bijplaatsingen. Dit werd grotendeels bepaald door de verpakkingen die aan de ondergrondse containers werden gehangen.
- ✓ Het plaatsen van extra containers en de extra inzet op communicatie hebben intussen effect gehad. Dit blijkt uit de hoeveelheid verpakkingenafval die in het weekend naast ondergrondse containers wordt geplaatst. De verwachting is dat, naast de nog te nemen maatregelen, de losse zakken met verpakkingen bij hoogbouw grotendeels uit het straatbeeld gaan verdwijnen.
- ✓ Er zijn nog een aantal plekken waar overlast is. Deze zijn in beeld en hier vindt momenteel nog extra inzet op plaats.

6.1.3 Aanbevelingen

- ✓ Met name het verpakkingenafval wordt nog nauwlettend gevolgd. We analyseren de containers en kijken waar extra inzet nodig is.

6.2 Illegale stort en bijplaatsingen

Men woont graag in een nette en schone buurt. Toch gebeurt het regelmatig dat mensen afval naast of in de buurt van een afvalcontainer zetten. Dit noemen wij 'illegale bijplaatsingen'. Vaak gaat het hier om zakken restafval, maar ook regelmatig om verschillende soorten grofvuil die (net) niet in de container passen. Onder illegale bijplaatsingen verstaan we, zoals besproken, geen losse zakken met verpakkingenafval, omdat hieraan grotendeels andere motieven ten grondslag liggen.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

6.2.1 Resultaten

In de afgelopen maanden zijn steekproeven gedaan om meer inzicht te krijgen in de ontwikkeling van hoeveelheid bijplaatsingen. In november, december en januari is een week lang dagelijks de bijplaatsingen gewogen. Het meten van illegale bijplaatsingen is lastig omdat het afval vaak wordt meegenomen in voertuigen die ook dat afval inzamelen (reguliere inzameling).

Dit leidde tot de volgende resultaten:

	maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag	zaterdag	zondag	totaal
Nov 2017	2.770	2.500	1.150	2.210	2.320	1.330	1.250	13.530
Dec 2017	1.760	1.820	1.940	2.080	1.800	2.430	1.300	13.130
Jan 2018	1.230	1.340	2.080	1.460	1.670	1.535	1.535	10.850

Daarnaast zijn ook de meldingen met betrekking tot de overlast door illegale dump of verkeerd aangeboden afval gemonitord. In onderstaande tabel wordt het aantal meldingen in 2016 en 2017 weergegeven:

	jan	feb	maart	april	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
2016	363	202	270	319	270	237	232	212	184	323	382	356
2017	541	586	645	514	728	624	589	515	409	597	494	426

Met name het eerste half jaar nam het aantal meldingen rond illegale stort en bijplaatsingen toe. De afgelopen maanden is een dalende trend te zien, waardoor de verschillen met 2016 kleiner worden. Ook in andere diftar-gemeenten is een toename van het aantal meldingen zichtbaar. Dit komt doordat huishoudens bewuster bezig zijn met afval en hierdoor meer letten op het straatbeeld. Ook is in de communicatie opgeroepen om illegale dump te melden, bijvoorbeeld via de gratis app van Twente Milieu.

6.2.2 Conclusies

- ✓ Op basis van bovenstaande cijfers is niet te zeggen dat er veel meer bijplaatsingen waren.
- ✓ Er is een toename zichtbaar in de hoeveelheid meldingen bij Twente Milieu over illegale stort en bijplaatsingen. Het gaat hierbij zowel om verpakkingen als ook over ander afval. Traditioneel nemen bij diftar de meldingen toe. Inwoners zijn meer gefocust op afval en melden eerder als zij afval in de openbare ruimte zien. Dit was ook bij andere gemeenten het geval.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

6.2.3 Aanbevelingen

De volgende aanbevelingen zijn uitgevoerd:

- ✓ Op 18 december nam de gemeenteraad het besluit om aanvullende maatregelen te treffen tegen illegale stort en bijplaatsingen. De volgende maatregelen zijn aangenomen:
  - Per 1 januari 2018: 75 kg stortquotum voor het brengen van grof huishoudelijk afval naar het afvalbrengpunt.
  - Per 1 januari 2018: het voorrijtarief voor het halen van grof huishoudelijk afval aan huis verlagen naar € 20,- per keer.
  - Alle ondergrondse containers voor iedereen toegankelijk (in de loop van 2018).

Nog in te zetten:

- ✓ We blijven de ontwikkelingen monitoren en gaan daar waar mogelijk voor een maatwerk aanpak in combinatie met handhaving en locaties 'schoon' rijden.
- ✓ In het najaar evalueren we de ingezette maatregelen tegen illegale stort en bijplaatsingen.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

6.3 Handhaving

6.3.1 Vastgesteld besluit

Naast de reguliere inzet van handhaving wordt sinds 1 januari 2017, gedurende een periode van drie jaar, twee fte extra handhaving ingezet om illegale stort en bijplaatsingen aan te pakken.

6.3.2 Resultaten

Afgelopen jaar is een hotspotlijst samengesteld van locaties waar regelmatig bijplaatsingen worden gedaan op basis van feiten en ervaringen. De inzet van handhaving richt zich met name op deze hotspots en op de illegale stort. De opsporingsambtenaren zijn zichtbaar aanwezig bij hotspots, zij spreken inwoners aan op hun gedrag (indien op heterdaad betrupt) en onderzoeken de illegale bijplaatsingen om een daderidentificatie vast te stellen. Dat alles heeft geleid tot meer processen verbaal. In 2016 zijn er in totaal 119 proces-verbalen uitgeschreven. In 2017 waren dit er 240 voor het onjuist aanbieden van huishoudelijk restafval.

6.3.3 Conclusie

- ✓ De extra inzet van handhaving blijkt een positief effect te hebben.
- ✓ Door de extra inzet van handhaving wordt de zichtbaarheid in de wijk verder vergroot. De samenwerking met andere partijen (wijkbeheerders, afvalcoaches en huismeesters) is daarmee versterkt, waardoor er effectiever (samen)gewerkt kan worden.
- ✓ Met handhaving in combinatie met afvalcoaches wordt het gedrag van overtreders beïnvloed.
- ✓ Sinds november 2017 heeft handhaving de beschikking over een digitale app waarmee sneller en effectiever kan worden gerapporteerd over aangetroffen bijplaatsingen. Dit moet leiden tot een beter inzicht in de ontwikkeling van hotspots en het oplossen ervan.

6.3.4 Aanbeveling

- ✓ In 2018 handhaving blijven inzetten conform de geschetste werkwijze.

6.4 Monitor beeldkwaliteit

Zoals vermeld is een neveneffect van het succes van diftar dat het afval niet op de juiste wijze wordt aangeboden en dat het afval naast een container wordt geplaatst. Dit heeft een negatief effect op de beeldkwaliteit van de openbare ruimte. Om beter inzicht te krijgen in het mogelijke effect van diftar op de beeldkwaliteit en het ontwijkgedrag van inwoners in het aanbieden van afval, zijn er metingen gedaan voor en na de invoering van diftar. In 2016 (voor de invoering van diftar) is een nulmeting gedaan en in oktober 2017 (na de invoering van diftar) is een 2^e meting gehouden. In de tweede meting is het verpakkingenafval buiten beschouwing gelaten omdat verpakkingenafval niet wordt gerekend tot illegale bijplaatsingen en stort. In 2016 werden er nauwelijks verpakkingenzakken bijgeplaatst, de verpakkingenzakken die er naast stonden werden vaak gebruikt als restafvalzak. Zie bijlage 4 voor een korte samenvatting, waarbij onderscheid is gemaakt in het centrum, de woonwijken en het buitengebied.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

6.4.1 Resultaat

- ✓ De beeldkwaliteit van de openbare ruimte op de meetlocaties is niet gedaald na invoering diftar.
- ✓ Het aantal bijgeplaatst afval en grof vuil/zwerfafval (> 10 cm) is gemiddeld genomen gelijk gebleven of zelfs iets minder geworden.

6.4.2 Conclusie

De conclusie van het onderzoek is dat op de meetpunten is de beeldkwaliteit niet gedaald en soms zelfs verbeterd. Inwoners ervaren vaak dat de beeldkwaliteit is verslechterd terwijl de monitoring dit niet uitwijst. Dit kan zijn doordat het verpakkingenafval in 2017 buiten beschouwing is gelaten omdat dit geen illegale bijplaatsingen betreft. Er is echter op diverse locaties verpakkingenafval aangetroffen en dat draagt bij de beeldkwaliteit. Dat er geen sprake is van verslechtering kan ook zijn gelegen in het feit dat er extra verzamelcontainers zijn bijgeplaatst en er extra schoonmaakrondes zijn gereden door Twente Milieu.

6.4.3 Aanbeveling

- ✓ Aangeraden wordt om eind 2018 opnieuw een monitoringsonderzoek te doen en de resultaten mee te nemen in de evaluatie van de maatregelen gericht op het terugdringen van illegale stort en bijplaatsingen. En hier zo nodig op bij te sturen.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

7 Grof afval

In 2016 hadden alle huishoudens een stortquotum van 300 kg op de milieupas staan. Met de invoering van diftar is dit stortquotum afgeschaft.

7.1 Vastgesteld besluit

De tarieven bij het haal- en brengsysteem voor de grove afvalstromen aan te passen, waarbij:

- o het gratis stortquotum van 300 kilo komt te vervallen.
- o er één tarief voor betaalde grove afvalstromen geldt op de afvalbrengpunten (waardevolle stromen zijn gratis).
- o een apart tarief wordt gehanteerd voor het aan huis ophalen van grove afvalstromen.

Vastgestelde tarieven in 2017:

Voorrijkosten	€45,-
Grof tuinafval	Gratis
Elektrische apparaten	Gratis
Restafval, per 10 kilogram	€1,50

7.2 Resultaten

Met de invoering van diftar betalen huishoudens die hun grof afval willen laten ophalen een kostendekkend voorrijtarief van €45,- en daarnaast de verwerkingskosten. Hierdoor is het aantal opdrachten teruggelopen van 5.549 in 2016 naar 669 opdrachten in 2017.

Aantal opdrachten grof afval	
2016	5.549
2017	669

De scheidingsresultaten die op het afvalbrengpunt worden behaald zijn positief. Ook hier is minder restafval ingezameld. De totale hoeveelheid die wordt gebracht is afgenomen. Ook het aantal bezoeken aan het afvalbrengpunt is afgenomen.

Aantal bezoeken ABP	
2016	136.543
2017	109.876

- ✓ In 2016 waren er 136.543 bezoeken en in 2017 waren dit er 109.876.
- ✓ Waarschijnlijk had de afschaffing van het stortquotum ook tot gevolg dat er een filtering plaatsvindt in het rechtmatig gebruik van het afvalbrengpunt. Er wordt minder bedrijfsafval gebracht met een pas van een inwoner. Met name de stromen grof restafval, hout en puin zijn afgenomen in 2017.
- ✓ De afschaffing van het vrije stortquotum van 300 kg en de volledige beprijzing van het grove restafval aan de poort van de afvalbrengpunten heeft geleid tot extra inkomsten.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

- ✓ Er zijn veel reacties gekomen over het hoge breng- en haaltarief en afschaffing van het 'gratis' stortquotum.

7.3 Conclusies

- ✓ Er wordt minder grof restafval gebracht naar de afvalbrengpunten. Huishoudens zoeken andere kanalen om van het grof vuil af te komen. Dit kan zijn via marktplaats, kringloopbedrijven.
- ✓ Er zijn minder kosten voor de verwerking van de afvalstromen en een toename van de inkomsten van de poorttarieven.
- ✓ Het principe 'de vervuiler betaalt' heeft gewerkt bij de afvalbrengpunten.
- ✓ Afschaffing van het stortquotum is als negatief ervaren.

7.4 Aanbevelingen

Al ingezet;

- ✓ De raad heeft in december 2017 besloten om in het kader van de motie tegen illegale stort en bijplaatsingen een stortquotum van 75 kilo in te voeren voor het brengen van grof afval naar het afvalbrengpunt. Het haaltarief is naar beneden bijgesteld (€20,-). Hierdoor wordt het weer mogelijk om grof afval 'gratis' te brengen en tegen lagere kosten het grof afval te laten ophalen.

Aanvullend;

- ✓ In het najaar van 2018 worden de maatregelen tegen illegale stort en bijplaatsingen waaronder de introductie van het stortquotum van 75 kg geëvalueerd. Er wordt nagegaan of het voor dit jaar mogelijk is om de 75 kilo gratis storten ook in te zetten voor het aan huis ophalen van grof afval. Dit om tegemoet te komen aan huishoudens die de kosten voor het halen hoog vinden.

8 Omruilen containers

Om goed afval te kunnen scheiden en aan te kunnen bieden kan het zijn dat een huishouden liever een ander formaat container wil, die beter bij het huishouden past. Bij de invoering van diftar is daarom aanvullend beleid vastgesteld met betrekking tot het ruilen van containers en het gebruik van ondergrondse restafvalcontainers door laagbouwbewoners.

8.1 Vastgesteld beleid

De volgende regels worden gehanteerd bij het omruilen of aanvragen van een (extra) minicontainer:

- Het omruilen of aanvragen van een (extra) minicontainer voor gft-afval of papier is één keer in het jaar kosteloos.
- Voor het omruilen of aanvragen van een (extra) minicontainer voor restafval wordt €35,- in rekening gebracht.
- Bewoners van laagbouw kunnen vrijwillig overgaan op het gebruik van een ondergrondse container voor hun restafval. Indien inwoners hiervoor kiezen wordt de minicontainer kosteloos ingenomen.

8.2 Resultaten

In 2017 zijn er 5.511 containers gewisseld. In 2016 lag dit op 5.636. Er is in de laatste maanden van 2016 en de eerste maanden van 2017 een duidelijke piek te zien in het aantal containerwisselingen. Januari 2017 had hierin de grootste piek. Ruim 900 huishoudens wisselden toen de container. Er werd het meest geruild van 140 liter groen naar 240 liter groen en van 240 liter grijs naar 140 liter grijs.

Op dit moment hebben 291 huishoudens vrijwillig de minicontainer ingeleverd om toegang te krijgen op een ondergrondse container.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

8.3 Conclusies

- ✓ Door het beleid met betrekking tot het omruilen van containers hebben huishoudens een container gekozen die bij het afvalgedrag past.
- ✓ 291 huishoudens hebben hun minicontainer ingeleverd en toegang aangevraagd op een ondergrondse restafvalcontainer. Dit betekent dat omgekeerd inzamelen (het wegbrengen van het restafval) nog niet echt leeft onder de Enschedese bevolking.

8.4 Aanbevelingen

- ✓ Het beleid met betrekking tot het omruilen van containers vooralsnog ongewijzigd te laten.
- ✓ Onderzoek doen of de vrije keuze van inzamelmiddelen als tussenvariant naar omgekeerd inzamelen een optie kan zijn. Zie ook hoofdstuk 11 omgekeerd inzamelen als vervolgstap.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

9 Communicatie

9.1 Communicatie richting inwoners

Voor de invoering van diftar en ook in 2017 is er veelvuldig gecommuniceerd met de inwoners in de gemeente Enschede. Hierbij zijn verschillende middelen ingezet.

Afvalcoaches

Eén van de belangrijkste middelen is de inzet van de afvalcoach. De afvalcoaches bieden eerste hulp bij afval scheiden. Inwoners kunnen met al hun vragen rond afval terecht bij de afvalcoach. Dat kan op straat, bij een milieuplein, per mail of - indien gewenst - thuis. Van de laatstgenoemde optie maakten de inwoners graag gebruik. In Enschede is de afvalcoach veel ingezet. Zo heeft de afvalcoach bij milieupleinen gestaan, maar is hij ook op huisbezoek geweest bij mensen die moeite hadden met afval scheiden. Inwoners kunnen een bezoek van de afvalcoach zelf

aanvragen, maar de afvalcoach gaat ook op bezoek bij huishoudens die hebben gebeld met de klantenservice van Twente Milieu en blijkt dat de vraag te complex is om telefonisch af te handelen.

De meeste vragen van inwoners gingen over:

- De tarieven en de vraag wat mensen concreet moeten betalen.
- Welk afval in welke bak en hoe dat thuis te organiseren.
- Doe ik het wel goed op deze wijze?

De eerste houding tegenover diftar is meestal wat terughoudend, maar de ervaring leert dat als het goed uitgelegd wordt er toch bij mensen veel begrip is.

Enschede zonder afval tour en de challenges

Met een speciale, opvallende, bus werd op markten, evenementen, dorpspleinen, winkelcentra en heel veel andere locaties aandacht gevraagd voor de invoering van Diftar. De afvalcoaches gingen met de mensen op straat in gesprek. Daarnaast organiseerden we acht challenges verspreid over de stad. Tijdens deze challenges werden er spelletjes georganiseerd voor kinderen. Op deze manier leerden kinderen spelenderwijs alles over afval scheiden.

Nieuwsbrieven

Inwoners van de gehele gemeente Enschede ontvingen tot nu toe vier nieuwsbrieven 'Enschede zonder afval'. Een nieuwsbrief bestaat uit vier pagina's met feitelijke informatie over de veranderingen, tips en trucs en welk afval waar moet.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

Bewonersbrieven

Er zijn verschillende bewonersbrieven verstuurd, bijvoorbeeld over de plaatsing van verzamelcontainers, uitleg diftar voor hoogbouw en het ombouwen van de trommels van een ondergrondse container. Ook zijn huishoudens die veelvuldig gebruik maken van hun inzamelmiddel aangeschreven. Daarnaast zijn alle VVE's aangeschreven over de mogelijkheden van het scheiden van gft-afval bij hoogbouw.

Infographic/animatiefilmpje

Speciaal voor laaggeletterde inwoners is er een infographic en een animatiefilmpje gemaakt. Het principe van diftar wordt op deze manier visueel weergegeven.

Communicatie verpakkingen

Voor verpakkingen is een aparte campagne opgezet: "Ik? Ik doe mijn verpakkingzak in de oranje bak!". Deze was gericht op:

- Een positieve benadering
- Hyperlokaal; op plekken waar het nodig is
- Stimuleren van gewenst gedrag
- Praktisch; waar kan ik het kwijt, wanneer kan ik het kwijt en welk afval hoort waar.

In december heeft de gemeenteraad een overzicht ontvangen van alle ingezette communicatiemiddelen tijdens deze campagne.

Overig

Naast bovenstaande middelen hebben we ingezet op onder andere redactionele pagina's, persberichten, flyers en stickers. Ook intern is er aandacht gevraagd voor de invoering van Diftar. Ambtenaren kregen een tas, gemaakt van gerecycled Twents textiel, met daarbij een informatiefolder, zodat zij (ook buiten werktijd) de rol als ambassadeur van diftar konden vervullen.

9.1.1 Klantenservice Twente Milieu

Twente Milieu rapporteert maandelijks over de klachten en meldingen via de DVO-rapportage. Een aantal zaken vallen hierin op:

- De meldingen van illegale dump nemen toe (zie ook hoofdstuk 6)
- Een aantal huishoudens leverde in 2017 hun grijze minicontainer in en zijn over gegaan het gebruik van een ondergrondse restafvalcontainer.
- Het aantal containerruilingen lag in het begin van het jaar hoger en lijkt zich in de loop van het jaar te stabiliseren.
- Het aantal keren dat grof vuil aan huis wordt opgehaald nam in 2017 fors af, waarschijnlijk vanwege de voorrijkosten.

Buiten de feitelijke cijfers die staan gepresenteerd, is de beleving van de klantenservice van Twente Milieu over wat er speelt in Enschede als volgt:

- Illegale stort en bijplaatsingen zorgen vooral op social media voor veel foto's en onrust;
- Er is behoefte bij inwoners aan een verpakkingencontainer aan huis;
- Er zijn vragen over de afschaffing van het stortquotum en de kosten op het afvalbrennpunt;
- Er is veel vraag naar zakken voor verpakkingen.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

9.1.2 *Wijkraden en andere organisaties*

Vanuit wijkraden en andere organisaties kwamen en komen nog steeds vragen om in gesprek te gaan over diftar. Uiteindelijk zijn we bij ongeveer tien organisaties geweest om informatie te geven over diftar. Daarnaast is het onderwerp een aantal keren besproken tijdens stadsdeelvergaderingen.

9.2 **Klanttevredenheidsonderzoek Twente Milieu**

In november 2017 liet Twente Milieu een klanttevredenheidsonderzoek uitvoeren door Kennispunt Twente. In dit tweejaarlijkse onderzoek zijn inwoners van Twente gevraagd wat zij van de dienstverlening van Twente Milieu vinden. Dit leverde een algemeen rapportcijfer op van een 7,2. In Enschede lag dit cijfer op 7,0. Gemiddeld genomen zijn inwoners van Enschede tevreden over de dienstverlening van Twente Milieu. De inzameling van grof afval is hierin het belangrijkste aandachtspunt. Waarschijnlijk heeft de afschaffing van het stortquotum invloed gehad op dit cijfer.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

10 Financiën

10.1 Kader en vertrekpunt

Het financiële vertrekpunt bij diftar:

- De afvalstoffenheffing is opgedeeld in een vast (199,92 euro) en een variabel deel. Er is uitgegaan van een gemiddeld aanbodgedrag van 12 keer een 240 liter minicontainer (2880 liter per huishouden met een vaste literprijs). Dit gemiddelde aanbodgedrag leidt begrotingstechnisch tot een gemiddelde besparing van 20 euro huishouden t.o.v. 2016.
- Naast de baten uit de afvalstoffenheffing is er in de begroting uitgegaan van extra baten vanwege meer gescheiden afvalstromen, zoals uit verpakkingenafval, papier en de poorttarieven bij de afvalbrengpunten. Hiermee kunnen de lasten voor de inzameling en verwerking van huishoudelijke afval worden gedekt.
- Het variabele deel in de afvalstoffenheffing is gebaseerd op de lasten voor de inzameling en verwerking van restafval.
- Het vaste deel van de afvalstoffenheffing is gebaseerd op de inzameling en verwerking van de gescheiden afvalstromen (behoudens restafval) en alles om dit verder mogelijk te maken (zoals beleid, handhaving en kwijtschelding).
- In de begroting van 2017 is een post onvoorzien opgenomen van 1,2 miljoen euro (5,5% van de begroting). De post onvoorzien is beschikbaar vanuit de voorziening afvalstoffen. Deze is gevormd vanuit de afvalstoffenheffing van voorgaande jaren en maakt onderdeel uit van het gesloten systeem van de afvalstoffenheffing. Deze post is opgenomen om aanloopkosten te kunnen dekken.

10.2 Financieel resultaat

Het positieve financiële resultaat van de afvalstoffenheffing bedraagt gemiddeld 40 euro per huishouden. Er wordt in de gemeenterekening 2017 een post van 700.000 euro ten laste van onvoorzien gebracht. Er was rekening gehouden met een post onvoorzien van 1,2 miljoen euro. De overige 500.000,- euro blijft beschikbaar voor uitvoering van de motie 'maatregelen tegen illegale stort en bijplaatsingen'.

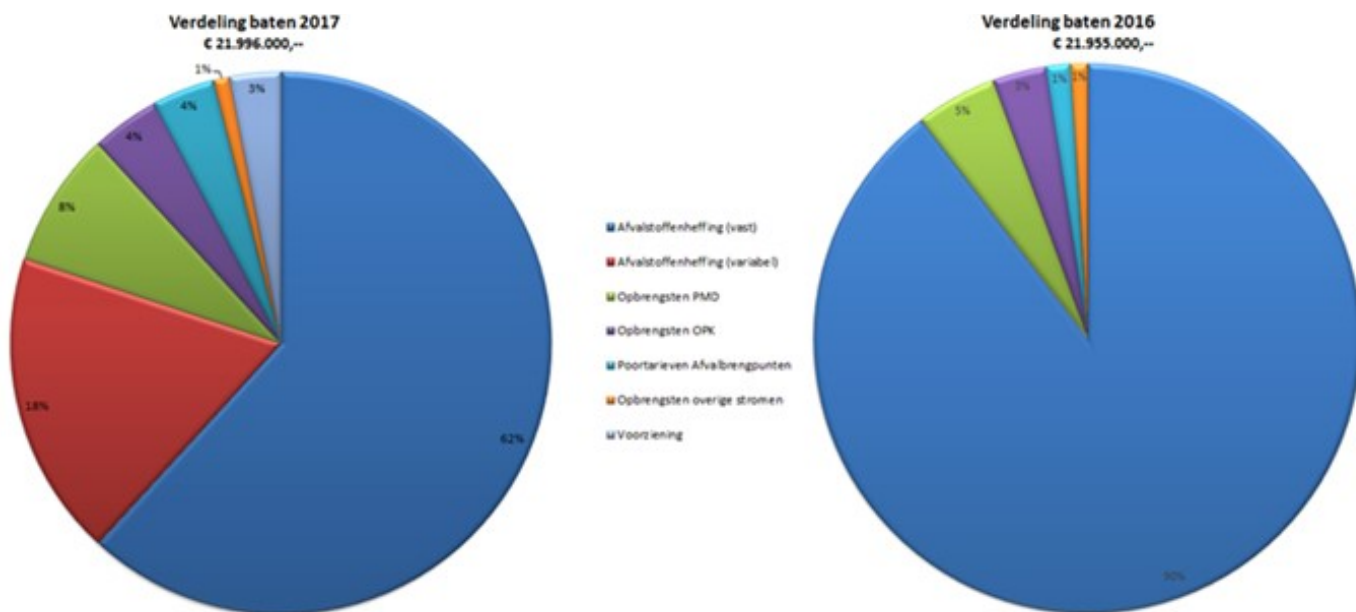
Het bedrag van de baten uit de afvalstoffenheffing laat over meerdere jaren een dalende trend zien.

	2015	2016	2017
Totaal omzet product afval in euro's	21.456.000	21.955.000	21.996.000
Totaal saldo lasten en baten (zonder afvalstoffenheffing) in euro's	1.478.000	2.283.000	4.386.000
In rekening gebrachte afvalstoffenheffing in euro's	19.978.000	19.672.000	17.610.000

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

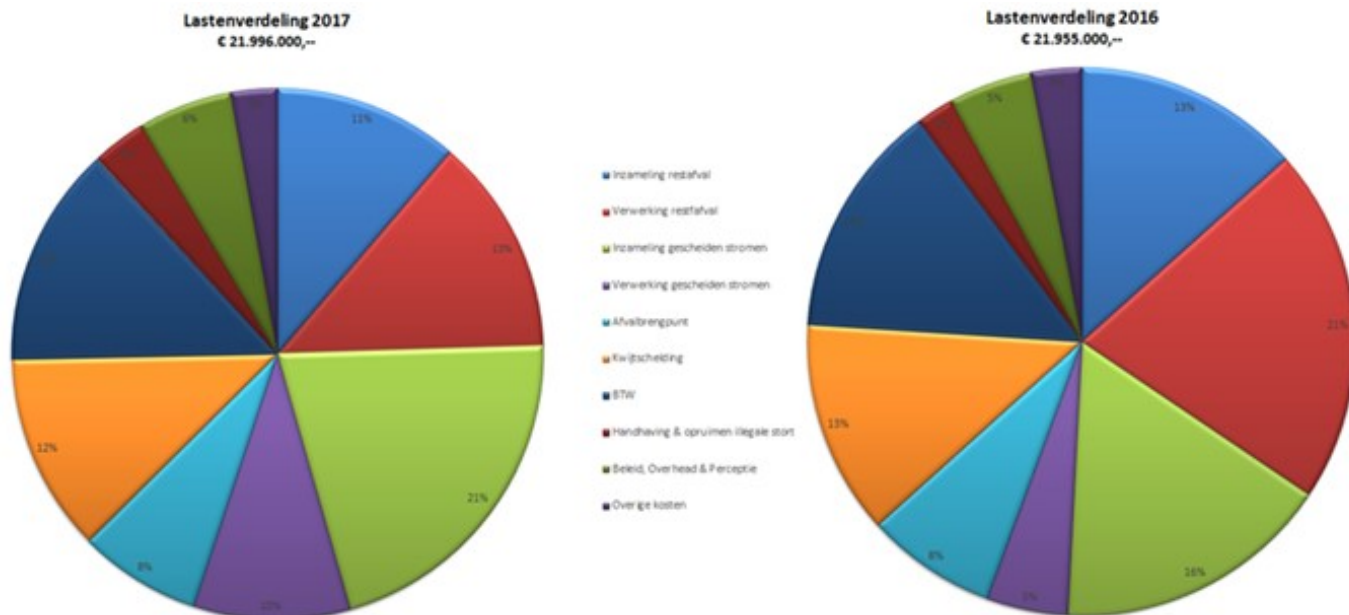
Hierna is het financiële resultaat zichtbaar en onderverdeelt naar baten en lasten.

De verdeling van het resultaat van de baten:

- De baten uit de afvalstoffenheffing, het totaal van vast en variabel, zijn afgenomen in aandeel van 90% in 2016 naar 80% in 2017.
- Belangrijk en een hiermee samenhangend resultaat is dat het gemiddelde aanbiedgedrag van een huishouden niet de ingeschatte hoeveelheid van 12 keer een 240 liter container was, maar 9 keer. Dit komt overeen met in totaal gemiddeld 2160 liter per huishouden, met als positieve consequentie een besparing van gemiddeld ca. 20 euro per huishouden. De besparing voor huishoudens ten opzichte van 2016 is dan ook gemiddeld 40 euro per huishouden.
- Een toename van de baten vanwege meer gescheiden afvalstromen, met name uit het Afvalfonds voor de inzameling en verwerking van verpakkingenafval.
- De afschaffing van het stortquotum van 300 kg en de volledige beprijzing van het grove restafval aan de poort van de afvalbrennpunten (poorttarieven) heeft geleid tot extra inkomsten, die net als bij fijn restafval gebruikt worden om een deel van de inzamel- en verwerkingskosten af te dekken.

De verdeling van het resultaat van de lasten:

- De totale lasten over 2016 en 2017 zijn nagenoeg gelijk.
- De lasten voor de verwerking van restafval in 2017 zijn met 1,7 miljoen euro drastisch verminderd ten opzichte van 2016 (aandeel lasten van 21% naar 13%). Hier is een duidelijk verband met de ingezamelde hoeveelheid restafval die ook drastisch is afgenomen (-40%).
- De lasten voor de inzameling voor restafval zijn met €400.000,- afgenomen.
- Door de vermindering van restafval vond er een verschuiving plaats van meerkosten, naar de gescheiden afvalstromen, met name geldt dit voor de inzameling en verwerking van gft- en verpakkingenafval. Hierbij wordt opgemerkt dat in 2017 de tarieven voor de sortering van verpakkingenafval meer dan verdrievoudigd zijn ten opzichte van 2016. Dit als gevolg van een Europese aanbesteding in de tweede helft van 2016 door Twence, namens de Twentse gemeenten, wat geleid heeft tot een nieuw contract met sorteerder Attero.
- De kwijtschelding is nagenoeg gelijk gebleven qua lasten (circa 12,5% van de totale lasten).

10.3 Conclusie

- ✓ De conclusie is dat het financiële resultaat binnen de gestelde kaders is gerealiseerd. De post onvoorzien is voor 700.000 euro belast. Het restant van 500.000 euro blijft als onvoorzien beschikbaar voor 2018 om de kosten van de maatregelen tegen illegale stort en bijplaatsingen deels te dekken.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

10.4 Aanbeveling

- ✓ In 2018 en 2019 is het doel kostendekkendheid na te streven. Dit door bij dienstverleningsovereenkomsten en contracten scherp te blijven letten op prijs-prestatieverhouding in de dienstverlening. Voorbeeld is de wens om bij de huis aan huis-inzameling van minicontainers over te gaan naar een (reële) prijs per lediging. Het variabele deel in de afvalstoffenheffing kan dan beter afgestemd worden op kosten voor zowel de inzameling als verwerking van het restafval.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

11 Omgekeerd inzamelen als vervolgstap

11.1.1 Vastgesteld beleid

Op 12 oktober 2015 stemde de gemeenteraad in met de invoering van diftar op 1 januari 2017. Ook besloot de gemeenteraad (bij amendement) met ingang van 1 januari 2019 omgekeerd inzamelen (restafval wegbrengen) in te voeren. Daarnaast is besloten om samen met de fractievoerders afval een toetsingskader omgekeerd inzamelen op te stellen. Dit toetsingskader moet aangeven in hoeverre het mogelijk is om omgekeerd inzamelen in Enschede per 1 januari 2019 in te voeren.

11.1.2 Resultaten

Eerste opzet

Op 6 juli 2017 is er een presentatie gegeven voor de fractievoerders afval waarbij een eerste opzet van een invoeringsplan omgekeerd inzamelen werd gepresenteerd. Aangegeven is op welke wijze we wijkgericht de scenario's kunnen uitwerken en welke randvoorwaarden hier belangrijk voor zijn.

Inzichtelijk is gemaakt per wijk hoeveel verzamelcontainers er noodzakelijk zijn voor omgekeerd inzamelen per scenario (rekening houdend met 110, 150 en 175 kilo restafval per inwoner). Op kaart is een eerste opzet gemaakt waaruit per scenario blijkt hoeveel containers noodzakelijk zijn. Een eerste zoekgebied per container is in kaart gebracht.

Het tussentijdse resultaat van diftar wees uit dat het scheiden van het afval beter ging dan verwacht. We stelden voor het aantal kilo's restafval per inwoner naar beneden bij te stellen: naar 75, 100 en 125 kilo restafval per inwoner.

Essentieel voor het succesvol doorvoeren van een dergelijk proces is om op een goede wijze met inwoners te communiceren en de inwoners input te laten leveren. Een dergelijke procedure heeft echter een veel langere doorlooptijd dan in eerste instantie rekening mee is gehouden. Er is besproken dat dit meer tijd vraagt en dat volledig overgaan naar omgekeerd inzamelen per 1 januari 2019 niet haalbaar is.

Diftar

De praktijk wijst uit dat de inwoners van gemeente Enschede boven verwachting goed hun afval scheiden. Een neveneffect van diftar is dat inwoners moeten wennen op welke wijze ze het afval correct scheiden en aanbieden. In Enschede was vooral veel overlast van verpakkingen, voornamelijk veroorzaakt door de inzameling van losse verpakkingenzakken bij hoogbouw. Er is besloten om prioriteit te geven aan het terugdringen van de verrommeling in de stad. Eén van de redenen hiervoor is dat het averechts kan werken om te communiceren over het volgende project, het omgekeerd inzamelen, wanneer het eerste project, de overlast van de verpakkingenzakken door diftar, nog niet onder controle is. Dit zorgt hoogstwaarschijnlijk voor weerstand bij inwoners.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

Ervaring invoering 'omgekeerd inzamelen' gemeente Hengelo

De gemeente Hengelo is in 2017 gestart met de invoering van het omgekeerd inzamelen. De verwachting is dat de gemeente Hengelo in juli 2018 het omgekeerd inzamelen volledig heeft ingevoerd. De volledige invoering van omgekeerd inzamelen in Hengelo heeft een vertraging opgelopen in de planning. Dit naar aanleiding van een uitspraak van de Raad van State op 2 augustus 2017 over de wijze waarop inwoners inspraak moeten hebben op het plaatsen van ondergrondse containers. Daarbij is aangegeven dat het college niet kan volstaan met een algemene aanwijzing van de ondergrondse container als inzamelmiddel voor restafval. De concrete locaties waar deze containers staan moeten per besluit (plaatsingsplan) worden aangewezen.

Dit plaatsingsplan is een kaart waarop de ondergrondse containers zijn aangegeven. Na ontwerpbesluit in het college worden deze plaatsingsplannen 6 weken ter inzage gelegd. Na de 6 weken inzagetermijn stelt het college van B en W de reactienota (met ingediende zienswijzen) en het definitieve plaatsingsplan vast.

Ook was er in Hengelo veel weerstand tegen het besluit. De gemeente Hengelo heeft daarom aanvullend een aantal besluiten genomen om het draagvlak voor omgekeerd inzamelen te vergroten.

In Enschede is het de bedoeling dat er per wijk/stadsdeel een plaatsingsplan wordt opgesteld. Het werken met plaatsingsplannen heeft invloed op de planning van het verdere proces.

Pilot omgekeerd inzamelen Pathmos

Vanaf juli 2017 zijn we gestart met het project pilot omgekeerd inzamelen in de wijk Pathmos. In de stadsdeelcommissie is door de bewonersgroep 'Pathmos schoon, das pas gewoon' aangegeven dat zij graag mee willen denken in het proces en als eerste wijk omgekeerd inzamelen willen invoeren.

Wij zijn gestart met een projectgroep waarin een grote groep mensen vertegenwoordigd zijn. Het gaat hier om vertegenwoordiging van de wijkraad, inwoners van de wijk, de woningstichting, de wijkbeheerder, teamleider stadsdeelbeheer, beleidsmedewerkster gemeente Enschede en een projectleider van Twente Milieu.

Gezamenlijk is in oktober 2017 het eerste concept van het projectplan, een eerste opzet van het locatieonderzoek samen met de planning besproken. In dat gesprek is echter ook gebleken dat er vanuit de wijk toch nog veel weerstand was tegen het idee van het invoeren het concept omgekeerd inzamelen. In de periode na dit overleg hebben een aantal mensen (inwoners van de wijk) zich helaas afgemeld voor de projectgroep. Hierdoor was de wijk nog maar door één persoon van de wijkraad vertegenwoordigd.

Daarop is besloten om de wijk in te gaan en huis aan huis een enquête te houden over de ervaringen met diftar en hoe men tegenover het omgekeerd inzamelen staat. Ook is gevraagd welke inzamelmiddelen voor het betreffende huishouden het meest ideaal zouden zijn en welke afvalstromen men bereid is om weg te brengen. Deze enquête gaf een beeld over het draagvlak binnen Pathmos voor het omgekeerd inzamelen. Daarnaast wilden we graag inwoners uit de wijk werven om met ons mee te denken. Een aantal inwoners gaf aan graag mee te willen denken bij het maken van een plan voor de toekomstige afvalinzameling, waarvoor Pathmos als 'proefwijk' is aangewezen.

11.1.3 Conclusies

- ✓ De invoering van omgekeerd inzamelen vraagt een zorgvuldig traject met onze inwoners. Dit vraagt meer voorbereidingstijd dan vooraf ingeschat. Op 1 januari 2019 volledig overgaan naar omgekeerd inzamelen is niet haalbaar.
- ✓ Uit de enquête onder de inwoners van Pathmos is gebleken dat men over het algemeen tevreden is over diftar. Wel ziet men de verrommeling toenemen. Men is gehecht aan de restafvalcontainer en is (nog) niet bereid om het restafval weg te brengen. Men heeft liever nog een vierde verpakkingencontainer of is bereid om het verpakkingenafval weg te brengen. Het lijkt er op dat er binnen deze wijk geen draagvlak is voor het omgekeerd inzamelen.
- ✓ Het is belangrijk om er eerst voor te zorgen dat eerst aandacht is voor het neveneffect van 'diftar', alvorens over te gaan op een volgende ingrijpende beleidswijziging. De effecten van de maatregelen 'illegale stort en bijplaatsingen' zijn nog niet bekend.
- ✓ Er moet aandacht zijn voor bepaalde doelgroepen, zoals ouderen en mensen die minder mobiel zijn. Dit vraagt ook de nodige zorgvuldige voorbereiding en onderzoek naar mogelijkheden voor deze groepen.

11.1.4 Aanbevelingen

- ✓ Voordat er wordt overgegaan naar omgekeerd inzamelen is het goed om er voor te zorgen dat het neveneffect van 'diftar' op orde is en de inwoners de kans te geven nog meer te wennen aan het systeem.
- ✓ Een onderzoek naar de haalbaarheid van een keuzemodel, waarbij (laagbouw)huishoudens hun eigen inzamelmiddelen kunnen kiezen. Huishoudens kiezen dan welke afvalstromen aan huis worden opgehaald in een minicontainer (papier, verpakkingen, gft- en/of restafval) en welke afvalstromen zij wegbrengen naar een verzamelcontainer. Dit betekent dat er een verpakkingencontainer wordt geïntroduceerd en de inzameling van losse zakken ook voor laagbouw wordt stopgezet. Er worden verschillende scenario's uitgewerkt. Bijvoorbeeld een scenario waarbij huishoudens een bedrag ontvangen op het moment dat de restafvalcontainer wordt ingeleverd of juist een bedrag extra betalen op het moment dat de restafvalcontainer wordt gehouden.
- ✓ Wij willen hierover in het najaar met een voorstel komen richting het college.
- ✓ Wij adviseren de invoeringsdatum van omgekeerd inzamelen uit te stellen.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
 Datum : 11 februari 2018

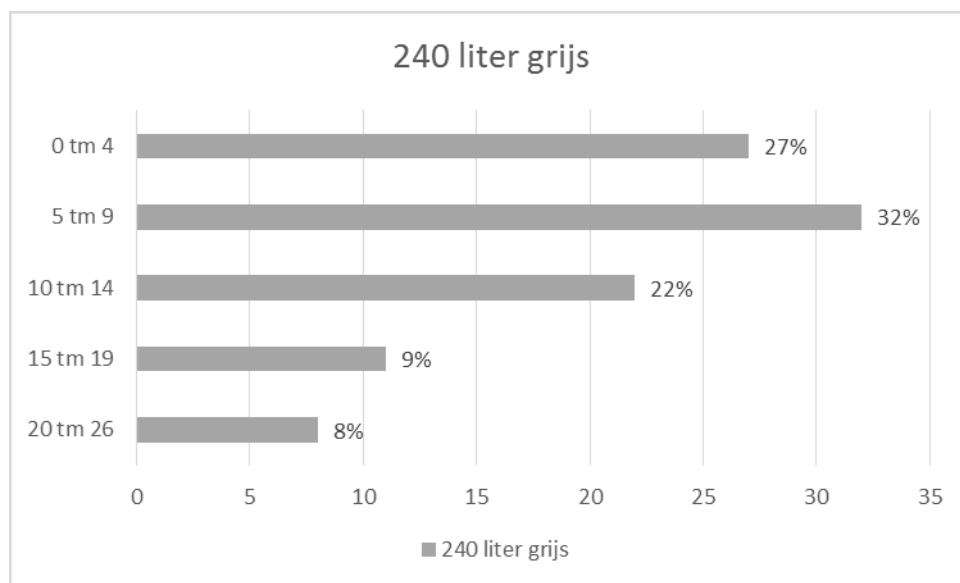
Bijlage 1 Totaaloverzicht afvalstromen 2016-2017

Afvalstroom	Herkomst	2.016	2.017
FLIJN RESTAFV	ABP	820.840	692.740
FLIJN RESTAFV	Huis aan huis	26.117.240	14.978.680
FLIJN RESTAFV	Verzamellocat	5.829.780	4.136.700
Fijn restafval totaal		32.767.860	19.808.120
GFT totaal	Huis aan huis	11.933.440	15.061.220
Glas totaal		2.562.905	3.075.365
GROF RESTAFV	ABP	3.335.260	2.266.860
GROF RESTAFV	Huis aan huis	430.940	19.100
GROF RESTAFV	Kringloop	2.420	279.440
Grof restafval totaal		3.768.620	2.565.400
GROF TUINAFV	ABP	4.533.760	4.852.260
GROF TUINAFV	Huis aan huis	45.580	50.600
Grof tuinafval totaal		4.579.340	4.902.860
KGA totaal	ABP	148.870	154.368
AEEA totaal	ABP	457.960	343.020
Metalen totaal	ABP	411.975	250.190
PAPIER	ABP	498.820	441.440
PAPIER	Huis aan huis	6.423.240	6.497.230
PAPIER	Verenigingen	122.120	9.400
PAPIER	Verzamellocat	510.885	1.088.115
Papier totaal		7.555.065	8.036.185
VERPAKKINGEN	Huis aan huis	1.483.980	2.622.520
VERPAKKINGEN	Verzamellocat	881.160	2.407.996
Verpakkingen totaal		2.365.140	5.048.207
HOUT B	ABP	3.383.680	2.042.180
HOUT C	ABP	221.160	157.820
Hout totaal		3.604.840	2.091.740
ASBEST	ABP	98.520	94.800
BANDEN	ABP	21.780	23.500
GIPS	ABP	83.400	44.200
HARD KUNSTST	ABP	212.323	152.498
PIEPSCHUIM	ABP	7.284	8.881
PUIN	ABP	1.397.160	480.060
VETTEN/OLIËN	ABP	10.992	9.220
VLAK GLAS	ABP	72.910	50.770

Bijlage 2 Aanbiedgedrag naar inzamelmiddel

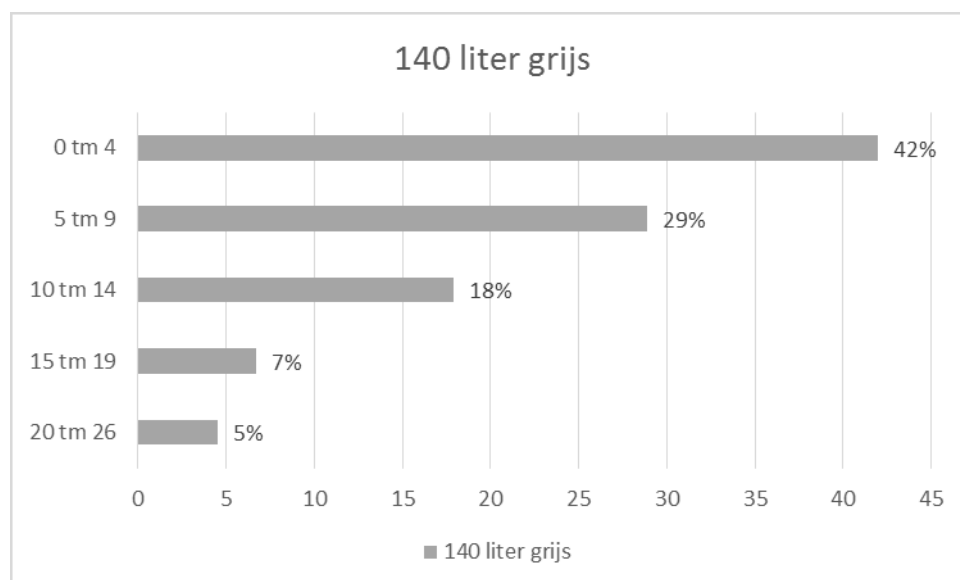
240 liter grijs

Het gemiddeld aanbodgedrag voor een grijze container van 240 liter ligt op *9 aanbiedingen*. In onderstaande grafiek is aangegeven hoe dit voor alle huishoudens met een 240 liter container is verdeeld.

140 liter grijs

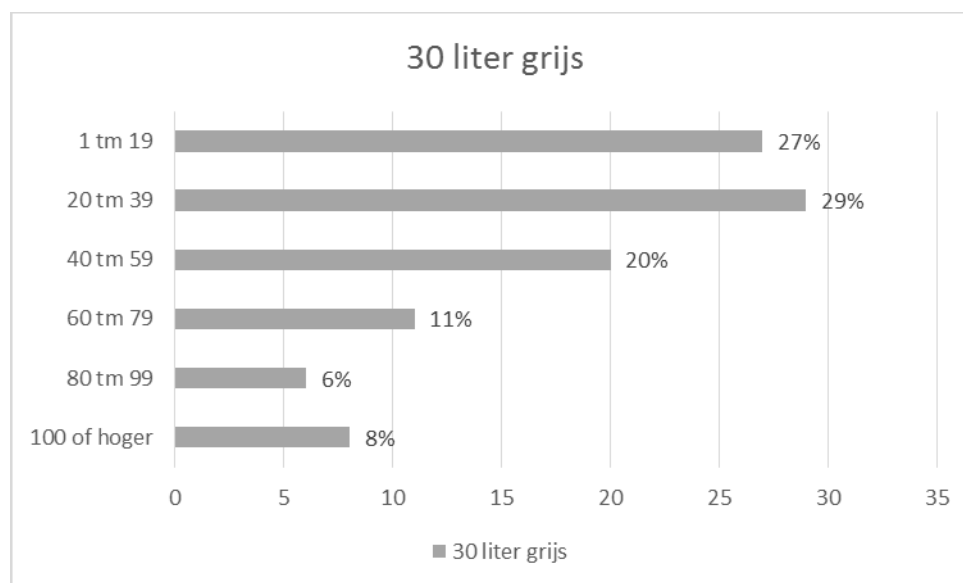
Het gemiddeld aantal aanbiedingen van een grijze container van 140 liter is *7 aanbiedingen*. In onderstaande grafiek is aangegeven hoe dit voor alle huishoudens met een 140 liter container is verdeeld.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

30 liter grijs

Het gemiddeld aanbiedgedrag voor een ondergrondse container van 30 liter is *45 aanbiedingen*. Alle ondergrondse containers zijn in januari 2017 omgebouwd van 60 naar 30 liter. Dit betekent dat er in januari nog gebruik is gemaakt van containers met een trommel van 60 liter. Het gemiddelde aanbiedgedrag in januari was 4 voor een 60 liter container (is 8 keer een 30 liter). In totaal is dan het gemiddelde aanbiedgedrag 56 aanbiedingen.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

Bijlage 3 Overzicht raadsbesluiten en relevante memo's

Documenten

- Nota Grondstoffenvisie en de volgende stap naar een afvalloos Enschede, 25 augustus 2015
- Beleidskeuzedocument diftar, Gemeente Enschede, 25 februari 2016
- Maatregelen 'illegale stort en bijplaatsingen', november 2017
- Memo Stedelijke Commissie, 'Tussenresultaten en prognose product afval 2017', d.d. 30-10-2017
- Memo Stedelijke Commissie, 'Aanvulling illegale stort en bijplaatsingen', 7-12-2017
- Overzicht Stedelijke Commissie, 'Maatregelen en communicatie om overlast verpakkingenafval te voorkomen', d.d. 8-12-2017
- Raadsvoorstel, geamendeerd 18-4-2016, 'Beleidskeuzes voor de invoering van tarief differentiatie bij de inzameling van huishoudelijk afval'
- Bijlage mail Raad, 'Kosten en opbrengsten verpakkingenafval en kosten illegale stort', 20-12-2017
- Brief aan Raad, 'Toetsingskader omgekeerd inzamelen', 18-7-2016
- Raadsvoorstel, geamendeerd 12-10-2015, 'Tariefdifferentiatie bij de inzameling van huishoudelijk afval'

Titel : Evaluatie diftar Enschede
Datum : 11 februari 2018

Bijlage 4 Onderzoek effect op beeldkwaliteit openbare ruimte door invoering Diftar

Onderzoek effect op beeldkwaliteit openbare ruimte door invoering Diftar

Inleiding

Op 1 januari 2017 is Diftar ingevoerd in Enschede. Een mogelijke keerzijde van Diftar is dat mensen hun huishoudelijk afval op niet geëigende wijze aanbieden en bijvoorbeeld het (grof) afval naast ondergrondse containers plaatsen. Dit kan een negatief effect hebben op de beeldkwaliteit van de openbare ruimte. Er was behoefte aan inzicht in een eventueel effect op de beeldkwaliteit. Om dit objectief te kunnen meten is in 2016 (vóór de invoering van Diftar) een nulmeting gedaan, in de maanden augustus en september). In oktober 2017 (na invoering van Diftar) is de eindmeting gehouden.

Voor de metingen zijn de beeldkwaliteitsschalen van het landelijk kenniscentrum de CROW¹ gebruikt. De meetlocaties zijn milieupleinen, bekende hotspots (probleemlocaties) en ondergrondse containers voor restafval. Deze zijn gegroepeerd in het centrumgebied (25 locaties), woonwijken (62 locaties) en het buitengebied (44 locaties).

Deze bijlage geeft puntsgewijs de uitkomst weer van de vergelijking van beide metingen voor het centrum, de woonwijken en het buitengebied.

Het effect van Diftar op de openbare ruimte (t.o.v. 2016 vóór invoering Diftar)

Algemeen:

- ✓ De beeldkwaliteit van de openbare ruimte op de meetlocaties is niet gedaald na invoering Diftar.
- ✓ Het aantal bijgeplaatst afval en grof vuil/zwerfafval (> 10 cm) is gemiddeld genomen gelijk gebleven of zelfs iets minder geworden.
- ✓ De negatieve scores bij bepaalde meetpunten hebben alleen een negatieve beeldkwaliteit op die betreffende locatie (100 m²), maar niet op de beeldkwaliteit van de openbare ruimte daar omheen (200 m²).
- ✓ De prullenbakken bij de locaties zijn minder gevuld. De vullingsgraad van de prullenbakken is niet goed te relateren met de invoering van Diftar. Het effect op elkaar is niet goed te meten en onduidelijk.

Centrum (25 meetlocaties):

- ✓ Gemiddeld is het op de meetlocaties zeer vuil, maar iets minder vuil dan in 2016.
- ✓ Dat het iets minder vuil is, komt vooral doordat er minder extreme hoeveelheden bijgeplaatst afval bij de containers zijn.
- ✓ Er ligt gemiddeld meer grof vuil/zwerfafval dan in 2016.
- ✓ Bij verschillende locaties zijn op meerdere dagen van de week PMD-zakken aangetroffen.

---

¹ Landelijke kennisorganisatie voor infrastructuur, openbare ruimte, verkeer en vervoer en werk en veiligheid.

Titel : Evaluatie diftar Enschede
 Datum : 11 februari 2018

Wijken (62 meetlocaties):

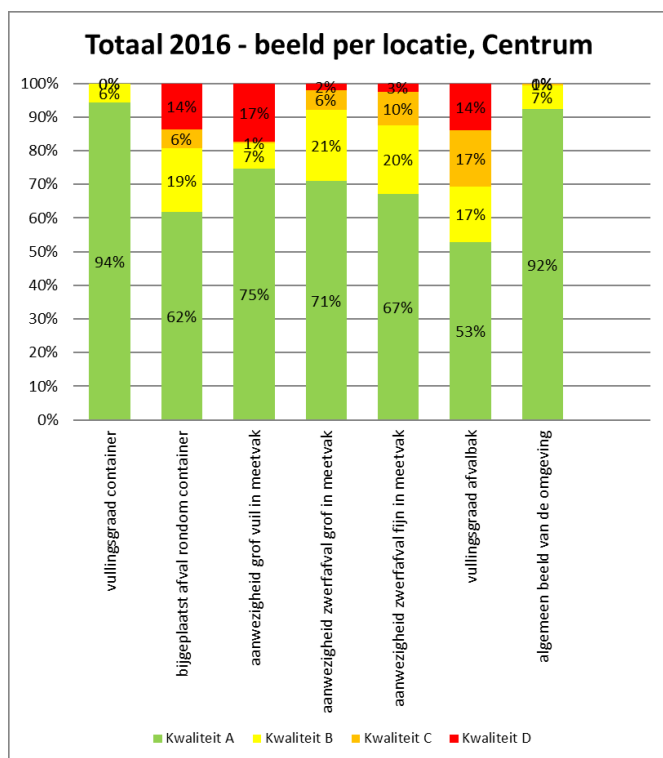
- ✓ Gemiddeld is het op de meetlocaties matig schoon, maar significant beter dan in 2016.
- ✓ De hoeveelheid bijplaatsingen van huishoudelijk afval is ongeveer gelijk aan 2016. Wel zijn er minder extreme bijplaatsingen op maandag en vrijdag.
- ✓ Grof (zwerf)vuil op de meetlocatie is wel iets gedaald.
- ✓ PMD-zakken zijn op meerdere dagen van de week aanwezig. Soms ook terwijl de PMD-container nog niet vol is.

Buitengebied (44 locaties):

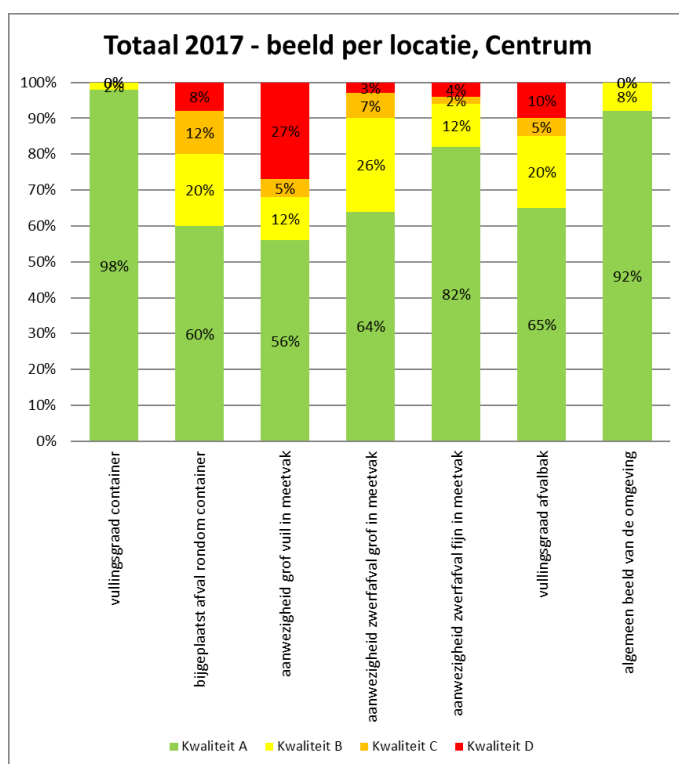
- ✓ Op de meeste locaties is geen significante vervuiling aangetroffen.
- ✓ Waar wel vuil ligt is dat in 2017 vaker huishoudelijk afval in plastic zak en/of bouwafval en meubilair (in 2016 vaker zwerfafval).
- ✓ PMD-zakken worden op de juiste manier aangeboden.

Totaalbeelden metingen beeldkwaliteit openbare ruimte 2016 en 2017

Totaalbeeld Centrum 2016 en 2017

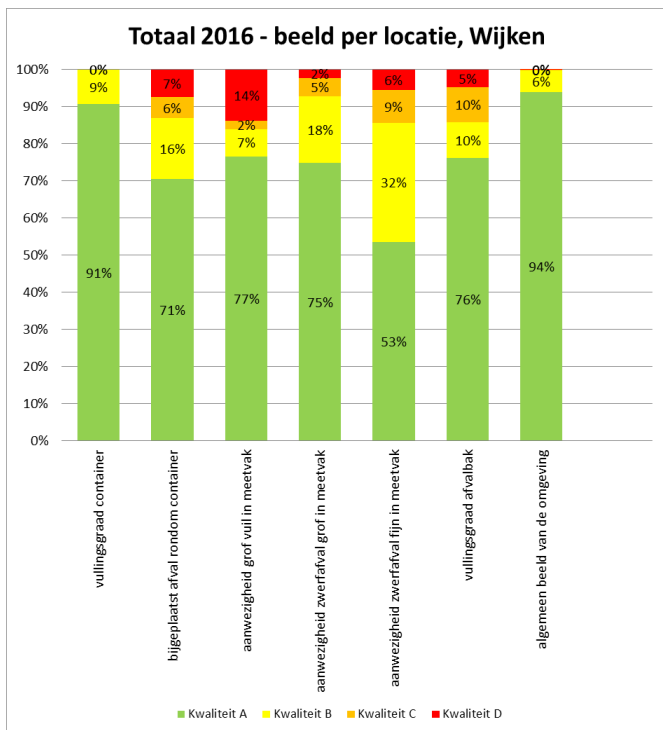

Centrum 2016

Centrum 2017

Totaalbeeld Woonwijken 2016 en 2017

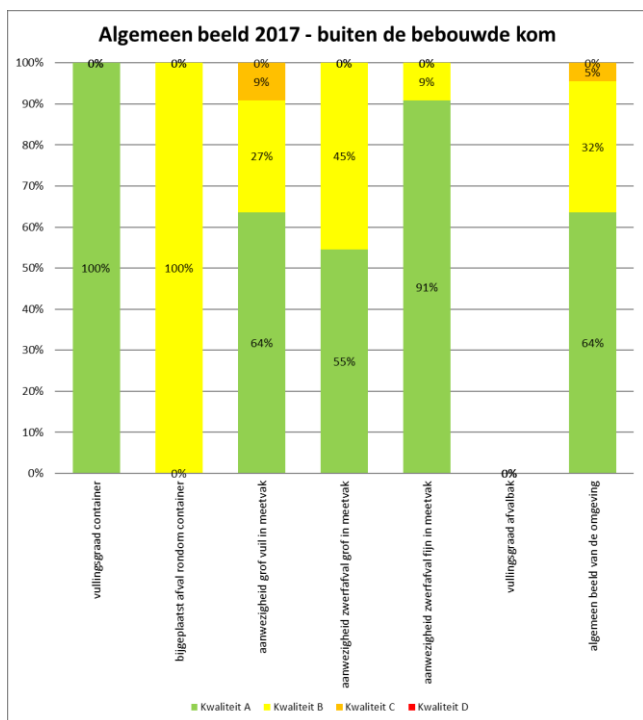

Woonwijken 2016

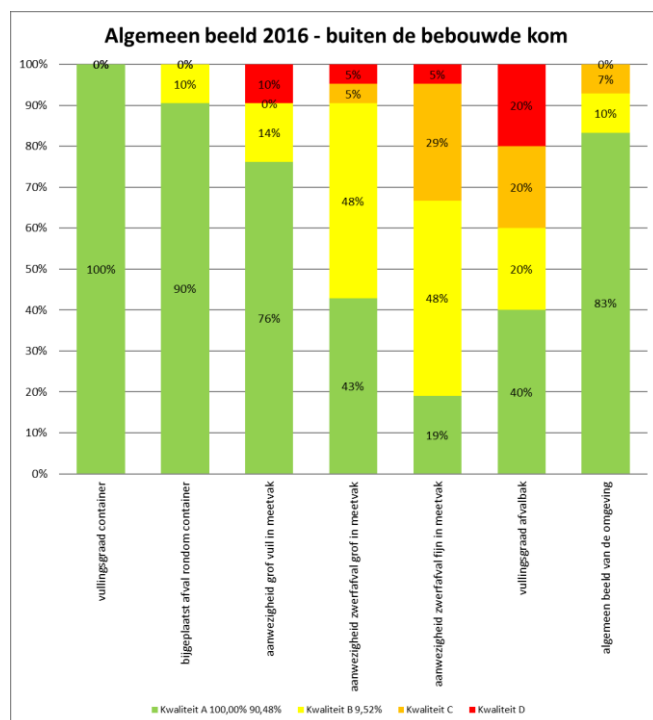

Woonwijken 2017

Totaalbeeld Buitengebied 2016 en 2017

Buitengebied 2016

Buitengebied 2017